

Veřejný ochránce práv

Hana Jamborová

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana JAMBOROVÁ**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Veřejný ochránce práv**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Zařadte veřejného ochránce práv do systému záruk.
- Popište ustanovení a zřízení veřejného ochránce práv.
- Popište pravomoci a působnost veřejného ochránce práv.

II. Praktická část

- Provedte kasuistiku, zhodnoťte dosavadní právní úpravu veřejného ochránce práv a vyvodte závěr.

Závěr

Rozsah práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168 s. ISBN 80-7179-445-7.
- [2] Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, v platném znění.
- [3] Působení ombudsmana v demokratické společnosti. Sborník příspěvků ze semináře konaného dne 5. června 2003. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 139 s. ISBN 80-210-3202-2.
- [4] Moderní veřejná správa a ombudsman. Sborník příspěvků přednesených na vědecké konferenci dne 15. června 2005. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 174 s. ISBN 80-210-3792-X.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
Datum zadání bakalářské práce: 17. března 2008
Termín odevzdání bakalářské práce: 23. května 2008

Ve Zlíně dne 17. března 2008

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkan

doc. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce pojednává o veřejném ochránci práv. V úvodní části se práce zmiňuje o historii a obecném zakotvení ombudsmana a zařazuje veřejného ochránce práv do systému záruk. V další části se práce zabývá tím, jak byla instituce veřejného ochránce práv zřízena, jak je veřejný ochránce práv volen a jak funguje a co má na starosti Kancelář veřejného ochránce práv. Dále jsou v práci rozebírány pravomoci a působnost veřejného ochránce práv. V závěru práce je provedena kasuistika na vybraném případě, kterým se veřejný ochránce práv v minulosti zabýval a hodnocení dosavadní právní úpravy veřejného ochránce práv, také jsou zde uvedeny návrhy na změnu a zlepšení dosavadní právní úpravy veřejného ochránce práv.

Klíčová slova: veřejný ochránce práv, ombudsman, Kancelář veřejného ochránce práv, pravomoc, působnost, ústavní zakotvení.

ABSTRACT

This bachelor work deals with Public Defender of Rights. Preliminary this work talks about history and generally integration of ombudsman and includes Public Defender of Rights in a guarantee system. In the next part this work deals with establishment of Public Defender of Rights, how is Public Defender of Rights elected and how works and what is the responsibility of The Office of The Public Defender of Rights. Then this bachelor work deals with competence and force of Public Defender of Rights. In conclusion of this work there is made casuistry on a chosen case, which Public Defender of Rights solved in the past. There is also rating of existing legal form of Public Defender of Rights and there are suggestions for a change and an improvement of current legal form.

Keywords: Public Defender of Rights, ombudsman, The Office of the Public Defender of Rights, competence, force, constitutional integration.

Děkuji vedoucí bakalářské práce JUDr. Janě Jurníkové, Ph.D., za odborné vedení, připomínky a cenné rady při zpracovávání této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 ZAŘAZENÍ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV DO SYSTÉMU ZÁRUK	9
1.1 HISTORIE A OBECNÉ ZAKOTVENÍ OMBUDSMANA	9
1.2 KLASIFIKACE INSTITUCE OMBUDSMANA	11
1.3 MÍSTO VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV V ÚSTAVNÍM SYSTÉMU.....	12
2 USTANOVENÍ A ZŘÍZENÍ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV	16
2.1 PRINCIP VOLEBNÍ, MONOKRATICKÝ	16
2.1.1 Způsob volby veřejného ochránce práv	16
2.1.2 Veřejný ochránce práv jako monokratický orgán	17
2.1.3 Zřízení instituce veřejného ochránce práv	18
2.2 KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV.....	19
2.2.1 Organizační struktura Kanceláře.....	20
2.2.2 Rozpočet Kanceláře	22
2.2.3 Struktura podnětů	24
3 PRAVOMOCI A PŮSOBNOST VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV	28
3.1 PRAVOMOCI VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV	28
3.1.1 Zvláštní oprávnění a povinnosti veřejného ochránce práv.....	30
3.1.2 Vyřizování podnětů fyzických a právnických osob	31
3.2 PŮSOBNOST VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV.....	34
3.2.1 Působnost věcná	34
3.2.2 Působnost osobní.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
4 KASUISTIKA	43
4.1 POPIS PŘÍPADU	43
4.2 ROLE VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV V TOMTO PŘÍPADĚ	44
4.3 ZDŮVODNĚNÍ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ.....	45
4.4 VLASTNÍ NÁZOR NA PŘÍPAD.....	47
5 ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV	49
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	58
SEZNAM TABULEK	59
SEZNAM PŘÍLOH	60

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma veřejný ochránce práv (dále jen „VOP“). Když jsem o VOP slyšela předtím, než jsem se jím začala více zabývat ve své práci, měla jsem o jeho existenci a fungování pouze ty nezákladnější představy. Přesto na mě instituce VOP působila vždycky sympatickým a možná trochu tajemným dojmem, a protože jsem se chtěla dozvědět víc, zvolila jsem si VOP za téma mé bakalářské práce.

Tato práce by se dala žánrově zařadit mezi kompilace, protože se jedná o sběr a shromáždění informací. Z metod práce jsem používala rešerši informačních zdrojů.

Čtenář této práce by měl získat představu o historii instituce ombudsmana a blíže se seznámit s fungováním Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „KVOP“). Protože stále ještě existuje hodně lidí, kteří sice o VOP vědí, ale i po osmi letech činnosti VOP netuší, co přesně spadá do jeho působnosti a jaké má pravomoci, rozhodla jsem se věnovat právě pravomocím a působnosti VOP celou třetí kapitolu mé práce.

Spíše v odborných kruzích zase vyvolává debaty otázka ústavního zakotvení VOP. Protože i názory odborníků se v této otázce liší, zahrnuje jsem do práce i stručný výčet nejčastějších argumentů jak pro, tak proti ústavnímu zakotvení VOP.

K tomu, abych nastínila jak VOP pracuje a jak využívá své pravomoci v praxi jsem si ve čtvrté kapitole vybrala případ, který VOP v minulosti řešil. Konkrétně se jedná o případ cyklisty, který při dopravní nehodě zranil pouze sám sebe a musel zaplatit neúměrně vysokou pokutu. Tento případ jsem si vybrala z toho důvodu, že je na něm názorně vidět, k čemu VOP slouží. Zmíněný případ také dokazuje, že existence VOP rozhodně není zbytečná, jak se někteří domnívali.

Smyslem práce je podat kompletní a ucelený pohled na VOP. Cílem je zhodnotit dosavadní právní úpravu VOP, která je daná zákonem č. 349/1999 Sb. Této problematice se podrobněji věnuje poslední kapitola, kde je nejenom hodnocení dosavadní právní úpravy, ale také jsou v ní uvedeny návrhy na zlepšení právní úpravy VOP, ke kterým jsem dospěla při studiu problematiky VOP.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZAŘAZENÍ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV DO SYSTÉMU ZÁRUK

V první kapitole se budu nejprve věnovat historii ombudsmana a jeho obecnému zakotvení. Následně se zmíním o situaci, která panovala v Československu a později v České republice před přijetím zákona o VOP. Dalším bodem této kapitoly je klasifikace instituce ombudsmana, kde popíšu jednotlivé typy ombudsmana (parlamentní, ombudsman moci výkonné, místní a další). Značná část kapitoly bude věnována ústavnímu zakotvení VOP a důvodům pro a proti ústavnímu zakotvení.

1.1 Historie a obecné zakotvení ombudsmana

Původ slova ombudsman můžeme nalézt ve středověkém výrazu „*umbup*“, což v překladu znamená moc nebo autorita. Další možnou variantou původu slova ombudsman může být švédské slovo „*ombud*“, které označuje osobu, která vystupuje jako zástupce, zmocněnec či mluvčí jiných.¹

Funkci prvního „skutečného“ ombudsmana zřídil v 18. století švédský král Karel XII. Tento královský ombudsman měl za úkol dbát především na správné chování královských úředníků. Poprvé byla instituce ombudsmana pevně zakotvena ve švédské Ústavě z roku 1809. Byla zde definována jako orgán parlamentu dohlížející na to, jak soudci, vládní a ostatní úředníci dodržují zákony a jiné právní předpisy. Ústavní zakotvení doplnil následně zákon o instrukcích pro ombudsmana, který přesněji specifikoval jeho oprávnění a výkon působnosti.²

Velký rozvoj instituce ombudsmana nastal po druhé světové válce, kdy vznikala v různých modifikacích téměř ve stovce států světa. Název instituce je pochopitelně v různých zemích různý, např. ve Španělsku se ombudsman označuje jako *defensor del pueblo*, ve Francii *médiateur*, v Rakousku *Volksanwaltschaft*, v Polsku *Rzecznik praw obywatelskich* nebo v Rumunsku *Avocatul Popolurii*.³

¹ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 10.10.2007 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/ombudsman/ochrance.php>>.

² Tamtéž.

³ Tamtéž.

Na tomto místě bych se chtěla ve zkratce zmínit o tom, co předcházelo vzniku českého VOP. V socialistickém Československu byla u moci totalitní forma vlády, která neměla příliš velký zájem na existenci instituce ombudsmanského typu, protože se jedná o nezávislý orgán, který působí mimo jiné i v oblasti základních lidských práv a svobod. Situace se začala měnit v osmdesátých a devadesátých letech, kdy dochází k postupnému začleňování ombudsmana do právních řádů bývalých socialistických států.⁴

V Československu se objevují první snahy zřídit instituci ombudsmana v osmdesátých letech minulého století. Začátkem devadesátých let probíhají revoluční změny jak ve společnosti, tak v oblasti ekonomické a právní. Právě v tomto období se objevují první návrhy, zásady a předlohy usilující o zřízení ombudsmana v Československu.⁵

V období po změně politického systému v České republice nebyl ze strany vedoucích politických stran velký zájem o zřízení ombudsmana. Do jisté míry to lze pochopit, tento institut u nás neměl tradici, je finančně nákladný, často je také chápán jako něco nadbytečného, nahraditelného v rámci existujících struktur státních orgánů.⁶

Jistou změnu situace, která nebyla v tehdejší Československu příliš nakloněná ke zřízení instituce ombudsmanského typu lze pozorovat v prosinci 1990, kdy byl přijat zákon o generálním inspektorovi ozbrojených sil. Jednalo se o instituci se znaky podobnými ombudsmanské instituci, jenom jeho působnost byla omezena na oblast ozbrojených sil. K realizaci tohoto záměru ale bohužel nikdy nedošlo, generální inspektor ozbrojených sil nebyl nikdy reálně ustanoven, protože poslanci tehdejšího Federálního shromáždění se nebyli schopni dohodnout na osobě, která by tuto funkci vykonávala.⁷

⁴ MACHAČ, Martin. *Veřejný ochránce práv v ČR a SR. 2006/2007*. 84 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce.

⁵ Tamtéž.

⁶ HOUBOVÁ, Drahomíra. *Veřejný ochránce práv v systému právních záruk zákonnosti v České republice*. In *Postavenie ombudsmana v demokratickom a právnom štáte*. Bratislava. 2004. s. 70-79.

⁷ MACHAČ, Martin. *Veřejný ochránce práv v ČR a SR. 2006/2007*. 84 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce.

Dalším pokusem o zřízení instituce ombudsmana v Československu je vládní návrh zásad ústavního zákona o ochránci lidských a občanských práv z roku 1992. Avšak tento návrh nikdy neprošel legislativním procesem.⁸

VOP tak jak funguje v ČR dnes byl zřízen v roce 2000 zákonem č. 349/1999 Sb., o VOP. Podrobněji viz kapitola 2.1.3.

1.2 Klasifikace instituce ombudsmana

Existuje mnoho definic ombudsmana, já osobně za nejužitečnější považuji definici z The Encyclopedia Amerika, která zní : Ombudsman je nezávislý úředník, ustanovený proto, aby přijímal stížnosti občanů na zneužívání moci, nesprávné či pomalé jednání vládních úřadů. Provádí šetření, podává zprávy o svých zjištěních a doporučuje řešení.⁹

Co se týká samotné klasifikace instituce ombudsmana, rozlišujeme tzv. parlamentního ombudsmana, ombudsmana moci výkonné a ombudsmana smíšeného typu. Parlamentního ombudsmana volí zákonodárny sbor a svým způsobem je mu odpovědný. Absolutní většina zemí, ve kterých je instituce ombudsmana zřízena má zaveden právě tento model. Dalšími nepříliš rozšířenými modely je tzv. ombudsman moci výkonné, to znamená vládou volený a vládě zodpovědný, popřípadě ombudsman smíšeného typu.¹⁰

Existuje i další možné dělení, a to na ombudsmany všeobecné a speciální. Všeobecný ombudsman se zaměřuje obecně na všechny činnosti veřejné správy. Naproti tomu ombudsman speciální se věnuje pouze určité oblasti výkonu veřejné správy (např. vězeňství, vojenství, ochrana dětí, ochrana dat a další).¹¹

⁸ MACHAČ, Martin. *Veřejný ochránce práv v ČR a SR*. 2006/2007. 84 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce.

⁹ SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹⁰ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 10.10.2007 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/ombudsman/ochrance.php>>.

¹¹ Tamtéž.

Podle jiného dělicího kritéria mohou být ombudsmeni centralizováni buď v jednom místě, nebo mohou působit lokálně. Lokální ombudsmeni působí například v Itálii či ve Švýcarsku.¹²

Český VOP náleží do většinové skupiny všeobecných parlamentních ombudsmanů působících centrálně, kteří v současné době s určitými modifikacemi působí téměř ve všech zemích EU. Tento klasický parlamentní ombudsman stojí mimo moc zákonodárnou, výkonnou i soudní. Při výkonu své činnosti je na těchto složkách moci nezávislý. Existuje zde pouze jistá vazba na Parlament, kterým je VOP volen a kterému předkládá zprávy o své činnosti.¹³

1.3 Místo veřejného ochránce práv v ústavním systému

Pokud jde o postavení VOP v ústavním systému, jedná se o relativně nezávislou instituci svým vznikem a vztahy vázanou na parlament. Někdy se vznik instituce dává do souvislosti s tím, že existují komunikační nedostatky v systému dělby moci, zejména mezi mocí zákonodárnou a výkonnou. Tyto komunikační nedostatky se vyskytují také ve vztahu mezi občany a úředníky. VOP pak působí jako určitý zprostředkovatel, který je schopen zabránit některým takovým konfliktům a ochránit občana. Na druhé straně, což je velmi důležité, může „bránit“ i úředníka, pokud stížnost nemá reálný podklad a úředník jednal správně.¹⁴

Parlament České republiky při zřizování instituce ombudsmana zvolil nezvyklý a netradiční postup, když VOP nezakotvil přímo v ústavním pořádku, ale zřídil jej pouze běžným zákonem.¹⁵ Česká republika ovšem není jediným státem, kde VOP působí bez ústavního zakotvení, mezi další takové země se řadí například Francie nebo Itálie.¹⁶

Je ale pravdou, že ve většině zemí, ve kterých jsou instituce ombudsmanského typu zřízeny ústavní úprava nechybí. Mezi takové země patří například Švédsko, Finsko, Dánsko, Španěl-

¹² *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 10.10.2007 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/ombudsman/ochrance.php>>.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹⁵ ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv*. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno, 2002. s. 13-20.

¹⁶ SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

sko, Portugalsko, Maďarsko, Slovinsko nebo Slovensko. Tyto země se liší rozsahem ústavní úpravy. Zpravidla se v ústavě nachází pouze lakonické ustanovení, ale podrobnosti upravuje až prováděcí zákon.¹⁷

Nezvyklé není ani dodatečné ústavní zakotvení instituce po uplynutí řady let jejího působení na základě běžného zákona. Stalo se tak například v Polsku nebo Nizozemí.¹⁸

Je ústavní zakotvení VOP potřebné, nebo stačí zřídit VOP běžným zákonem? Názory odborníků na tuto problematiku se rozcházejí. Proto se zde pokusím shrnout nejčastější argumenty pro a proti ústavnímu zakotvení VOP.

Nejprve uvedu argumenty těch, kteří jsou **pro ústavní zakotvení VOP**. Mezi nejčastěji se opakující argument patří to, že ústavní zakotvení posílí postavení a autoritu instituce.¹⁹ Nezakotvení VOP v Ústavě snižuje význam a vážnost této instituce.²⁰ Dále se jako důvod pro zakotvení VOP v Ústavě uvádí, že VOP sice nedisponuje žádnými mocenskými pravomocemi, ale instituce jako Nejvyšší kontrolní úřad nebo Česká národní banka také nedisponují mocenskými pravomocemi, ale v Ústavě zakotveny jsou.²¹ Podle mnohých si VOP ústavní zakotvení zaslouží už jenom z hlediska svého zaměření a významu.²² Nezanedbatelným důvodem je, že Ústava by měla zakotvovat alespoň základní vymezení klíčových institucí, mezi něž VOP jistě patří.²³

Pádným argumentem je, že by mělo být dodržováno hierarchické uspořádání právního řádu a jeho logiky. To znamená, že právní systém ČR by měl respektovat, že základy organizace stát-

¹⁷ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno, 2002. s. 13-20.

²¹ HOUBOVÁ, Drahomíra. Veřejný ochránce práv v systému právních záruk zákonnosti v České republice. In *Postavenie ombudsmana v demokratickom a právnom štáte*. Bratislava, 2004. s. 70-79.

²² ŠIMÍČEK, Vojtěch. Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno, 2002. s. 13-20.

²³ Tamtéž.

ní moci by měly být svěřeny Ústavě, kterou by teprve následně měly provázet a konkretizovat právní předpisy nižší právní síly. Tím, že VOP není ústavně zakotven došlo k narušení hierarchického uspořádání. Vznik VOP formou běžného zákona může vyvolávat pochyby o jeho začlenění v systému dělby státní a veřejné moci. Moderní Ústavy demokratických zemí, které znají instituci ombudsmana, jej vesměs zřídily přímo Ústavou, což je další z řady možných argumentů pro ústavní zakotvení. V neposlední řadě hrozí, pokud není VOP ústavně zakotven, potenciální riziko v možném budoucím zrušení pouze formou běžného zákona. Pro schválení běžného zákona postačuje aktuální politická většina v Parlamentu (resp. Poslanecké sněmovně). Nelze dále opomenout ani tu skutečnost, že ústavním nezakotvením určité instituce se zmenšuje možnost kontroly ústavnosti jejího zákonného zakotvení. To znamená, že pokud je ústavně vymezen základní smysl a poslání veřejné instituce, je tím vytvořen prostor pro ústavní kontrolu tohoto vymezení a jeho konfrontaci s běžným zákonem. V opačném případě jsou možnosti této kontroly velmi malé.²⁴

Uvedla jsem výčet nejčastějších argumentů těch, kteří prosazují ústavní zakotvení VOP. Na druhé straně je hodně těch, co říkají, že VOP stačí zřídít běžným zákonem a zde uvádím jejich nejčastější argumenty **proti ústavnímu zakotvení**.

Prvním argument zní, že VOP není orgán, který by disponoval samostatnou mocenskou pravomocí a mohl tak zasahovat do dělby státní moci, proto není nutné jeho ústavní zakotvení.²⁵ Dalším možným důvodem pro nezakotvení VOP v Ústavě je, že jde o orgán od parlamentu, tedy orgánu moci zákonodárné, odvozený, opatřený iniciačními oprávněními.²⁶ Jedině parlament je, na základě zprávy VOP oprávněn sankcionovat, mocensky uplatnit svou pravomoc vůči moci výkonné.²⁷

²⁴ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno, 2002. s. 13-20.

²⁵ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

Je patrné, že více argumentů svědčí ve prospěch ústavního zakotvení VOP. Já sama jsem pro ústavní zakotvení VOP. Důvody pro toto rozhodnutí blíže rozvedu v praktické části mé práce, kde budu hodnotit dosavadní právní úpravu VOP.

2 USTANOVENÍ A ZŘÍZENÍ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

V první části této kapitoly se budu zabývat způsobem, jakým je VOP ustanovován do funkce, popíšu jak probíhala volba VOP a jeho zástupkyně, rozeberu VOP jako monokratický orgán, uvedu jak byl institut VOP zřízen a podmínky nutné pro výkon funkce VOP. Ve druhé části této kapitoly pak popíšu jak funguje KVOP a uvedu strukturu podnětů, které KVOP řeší.

2.1 Princip volební, monokratický

2.1.1 Způsob volby veřejného ochránce práv

VOP je volen Poslaneckou sněmovnou. Jeho funkční období je šest let.²⁸ Je tomu tak proto, aby funkční období VOP přesahovalo volební období Poslanecké sněmovny. Podle zákonodárců je přesah dvou let (za normálních okolností) ideální.²⁹

VOP je vybírán z kandidátů, které navrhnou prezident republiky a Senát. Prezident republiky i Senát navrhuje vždy po dvou kandidátech, jsou možné i shodné návrhy. VOP může být zvolen pouze na dvě bezprostředně po sobě jdoucí funkční období.³⁰

Různost subjektů, které volí VOP má zaručit větší nezávislost a rozmanitost návrhů. Do funkce je zpravidla ustanovován zkušený právník, který je znám svou objektivitou, nestranností a samozřejmě i odbornou erudicí.³¹

První pokus o ustanovení VOP a jeho zástupce se uskutečnil v období května až července 2000 a nebyl úspěšný. Nakonec byl, na základě návrhů prezidenta republiky a Senátu Parlamentu ČR, dne 12. prosince 2000 zvolen Poslaneckou sněmovnou veřejným ochráncem práv JUDr. Otakar Motejl. Výkonu funkce se ujal složením slibu dne 18. prosince 2000.³²

²⁸ § 2 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

²⁹ Tamtéž.

³⁰ § 2 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

³¹ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

³² *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2001 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/cinnost/zpravy.php&doc=46>>.

Zástupkyní VOP byla, na základě návrhu prezidenta republiky, Poslaneckou sněmovnou zvolena 25. ledna 2001 Mgr. Anna Šabatová. Výkonu funkce se ujala složením slibu dne 31. ledna 2001.³³

Po šesti letech od složení slibu, tedy 18. prosince 2006 skončil mandát JUDr. Otakara Motejla a funkční období Mgr. Anny Šabatové skončilo 31. ledna 2007. Na rozdíl od Mgr. Šabatové, která na funkci zástupkyně VOP již nekandidovala, byl JUDr. Otakar Motejl Senátem znovu nominován i pro další funkční období. Poslanecká sněmovna ho 2. prosince 2006 opětovně zvolila VOP. Funkce se ujal 19. prosince 2006 složením slibu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny. Do funkce zástupkyně VOP Poslanecká sněmovna 7. února 2007 nově zvolila RNDr. Jitku Seidlovou, která složila slib 14. února 2007 a tím se ujala funkce.³⁴

V podstatě existuje pouze jediná podmínka pro výkon funkce VOP. Touto podmínkou je volitelnost do Senátu.³⁵ Volitelný do Senátu je podle článku 19 odst. 2 Ústavy každý, kdo má státní občanství České republiky, má právo volit a dosáhl věku minimálně 40 let.³⁶

2.1.2 Veřejný ochránce práv jako monokratický orgán

VOP je koncipován v podstatě jako monokratický orgán. Nicméně vzhledem ke značnému rozsahu působnosti i různorodosti veřejné správy se doporučuje – podle zkušeností naprosté většiny jiných zemí – aby přímo zákonem byla zřízena funkce zástupce VOP. Ten má být také volen Poslaneckou sněmovnou a může jednat samostatně i ve věcech, které mu VOP svěřil, což umožňuje dělbu práce a jistou specializaci.³⁷

³³ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2001 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/cinnost/zpravy.php&doc=46>>.

³⁴ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

³⁵ § 2 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

³⁶ Zákon č.1/1993 Sb.

³⁷ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

Zástupce VOP zastupuje VOP v plném rozsahu v době jeho nepřítomnosti. VOP ho může pověřit výkonem části své působnosti. Zástupce VOP je volen obdobně jako VOP, může pozbýt funkci nebo být odvolán z funkce stejným způsobem jako VOP.³⁸

Současný český VOP JUDr. Otakar Motejl využil možnosti pověřit výkonem části své působnosti svou zástupkyni a svěřil jí agendu v oblasti životního prostředí, sociálních dávek, státního občanství, práva na informace, ochrany spotřebitele a v některých dalších oblastech.³⁹

2.1.3 Zřízení instituce veřejného ochránce práv

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky schválila dne 4. listopadu 1999 vládní návrh zákona o VOP, dne 8. prosince 1999 pak s tímto návrhem vyslovil souhlas i Senát Parlamentu České republiky. Zákon byl vyhlášen (pod číslem 349/1999 Sb.) 31. prosince 1999 a nabyl účinnosti šedesátým dnem po vyhlášení, to znamená 28. února 2000.

Součástí českého právního řádu a soustavy státních orgánů se přijetím zákona 349/1999 Sb., o VOP stala tehdy zcela nová instituce. VOP lze považovat za českou podobu ve světě značně rozšíření instituce - ombudsmana. Ombudsmana můžeme charakterizovat jako nezávislou a nestrannou osobu volenou parlamentem, která na základě stížností nebo z vlastní iniciativy a poměrně neformálně šetří namítanou nezákonnost nebo jiná pochybení v jednání veřejné správy. Ombudsman se věcí začne zabývat zpravidla tehdy, když není k dispozici jiný účinný právní prostředek, a svými doporučeními, která nejsou přímo vynutitelná, iniciuje nápravu.⁴⁰

Je potřebné dodat, že od zřízení VOP uplynulo osm let a za tu dobu si VOP získal respekt a vážnost ve společnosti a už není vnímán jako něco nového, nevyzkoušeného, ale jako instituce, která je v podvědomí laické i odborné veřejnosti.

³⁸ § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

³⁹ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2007*. Brno : PRINT MATULA s.r.o, 2008. 91 s. ISBN 978-80-210-4560-6.

⁴⁰ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2001 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/cinnost/zpravy.php&doc=46>>.

Jako sídlo VOP bylo vybráno Brno.⁴¹ Důvodem pro toto rozhodnutí byla skutečnost, že v Brně sídlí justice (Ústavní soud a Nejvyšší soud). Dalším argumentem bylo, že když VOP bude sídlit v Brně, bude tak méně ovlivnitelný.⁴²

2.2 Kancelář veřejného ochránce práv

KVOP plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti VOP. KVOP je organizační složkou státu.⁴³

KVOP byla založena Statutem VOP ze dne 31. ledna 2001, vydaného na základě § 25 zákona č. 349/1999 Sb., o VOP.⁴⁴ V tomto statutu jsou upraveny podrobnosti o organizaci a úkolech KVOP.⁴⁵

Jednotliví zaměstnanci KVOP mohou být VOP pověřeni, aby prováděli šetření. Takto pověřeni zaměstnanci mohou vstupovat do všech prostor úřadů s vědomím vedoucích úřadů a provádět tam šetření. Všechny státní orgány a osoby vykonávající veřejnou správu jsou povinni v mezích své působnosti poskytovat pověřeným zaměstnancům KVOP při šetření pomoc. Pověřeni zaměstnanci mohou jednat jménem VOP v určitém řízení před soudem nebo Ústavním soudem.⁴⁶

Vůči činnosti KVOP nejsou možné žádné opravné prostředky. KVOP nevydává žádné vlastní právní předpisy. KVOP nepožaduje žádné úhrady za poskytování informací.⁴⁷

⁴¹ § 2 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁴² SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

⁴³ § 25 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁴⁴ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2008 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/kancelar/index.php>>.

⁴⁵ § 25 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁴⁶ § 25 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁴⁷ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2008 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/kancelar/index.php>>.

2.2.1 Organizační struktura Kanceláře

Organizační struktura KVOP je upravena organizačním řádem.⁴⁸ Grafické znázornění organizační struktury KVOP je znázorněno v příloze P I.

V čele KVOP je vedoucí jako statutární orgán KVOP. Zastupuje KVOP navenek a podepisuje veškeré písemnosti související s personálním, organizačním a technickým zabezpečením činnosti KVOP. Vedoucí KVOP vykonává svou činnost podle pokynů VOP.⁴⁹

KVOP se člení na sekretariát VOP a zástupce VOP, sekretariát vedoucího KVOP, odbor právní, odbor administrativních a spisových služeb a na odbor vnitřní správy.⁵⁰

Sekretariát VOP a zástupce VOP se dále člení na referát organizačních služeb.⁵¹

Odbor právní v sobě zahrnuje tato oddělení : stavebního řádu a životního prostředí, sociální péče, rodiny a školství, justice a financí, veřejného pořádku, dohledu nad omezováním osobní svobody a posledním oddělením právního odboru je oddělení sociálního pojištění, práce a zdravotnictví.⁵²

Dalším odborem v organizační struktuře KVOP je odbor administrativních a spisových služeb, který se dále člení na dvě oddělení, a to oddělení administrativních služeb a oddělení spisových služeb.⁵³

Odbor vnitřní správy zahrnuje jedno oddělení a čtyři samostatné referáty. Konkrétně se jedná o oddělení ekonomické, samostatný referát personální a EP, samostatný referát informatiky a IT, samostatný referát dopravy a samostatný referát správy budovy.⁵⁴

Do organizační struktury KVOP byl dále zařazen také útvar interního auditu.⁵⁵

⁴⁸ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2008 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/kancelar/index.php>>.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

Sekretariát VOP a jeho zástupce vede osobní korespondenci VOP a zástupce VOP, připravuje osobní program VOP a zástupce VOP a jejich styk s ostatními ústavními, veřejnými a politickými činiteli a ostatními institucemi, připravuje koncepci mediální politiky VOP a zajišťuje styk s veřejnými sdělovacími prostředky a zpracovává mediální analýzy, navrhuje a připravuje zahraniční pracovní cesty a organizuje program zahraničních návštěv v KVOP, ve spolupráci s odborem věcné působnosti připravuje podklady pro připomínkové řízení ve věcech vybraných právních předpisů, ve spolupráci s odborem věcné působnosti zajišťuje agendu vztahů VOP k Ústavnímu soudu a spravuje knihovnu KVOP. Je metodicky řízen VOP a zástupcem VOP. V ostatních pracovněprávních vztazích jsou jeho zaměstnanci podřízeni vedoucímu KVOP. V čele sekretariátu VOP a zástupce VOP je vedoucí sekretariátu.⁵⁶

Poradce VOP shromažďuje v kooperaci s odborem věcné působnosti podklady a vypracovává konečné znění souhrnných a čtvrtletních zpráv VOP pro Poslaneckou sněmovnu a podklady pro informování veřejnosti o činnosti VOP. V souladu s koncepcí mediální politiky spolupracuje na přípravě odborného obsahu mediálních výstupů VOP a odpovídá za podobu, aktuálnost a odbornou úroveň obsahu webových stránek, aktivně se zúčastňuje odborných a vědeckých seminářů a přednášek k prezentování činnosti VOP, sám je organizuje a zajišťuje edici sborníků z těchto akcí a zajišťuje styk s vědeckými pracovišti v ČR. Je metodicky řízen VOP. V ostatních pracovněprávních vztazích je podřízen vedoucímu KVOP.⁵⁷

Odbor právní zajišťuje přípravu a zpracování odborných podkladů pro výkon věcné působnosti VOP. V čele odboru je vedoucí odboru, který odpovídá za veškerou jeho činnost. Jeho zaměstnanci jsou metodicky řízeni VOP. V ostatních pracovněprávních vztazích jsou jeho zaměstnanci podřízeni vedoucímu KVOP. Odbor byl od 1. 4. 2006 rozčleněn na šest oddělení podle oblastí věcné působnosti.⁵⁸

Odbor administrativních a spisových služeb zajišťuje veškeré administrativní operace související s korespondencí KVOP a její archivací. Při administrativním zpracování dokumentů

⁵⁵ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2008 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/kancelar/index.php>>.

⁵⁶ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

k vyřizování podnětů a jejich průběžném evidováním úzce spolupracuje s odborem právním. V čele odboru je vedoucí odboru, který odpovídá za veškerou jeho činnost, který tvoří podporu při zajištění úkolů spojených s odborným zabezpečením činnosti VOP. Odbor je metodicky řízen VOP. V ostatních pracovněprávních vztazích je podřízen vedoucímu KVOP.⁵⁹

Odbor vnitřní správy zajišťuje organizační a technické zabezpečení činnosti VOP a zabezpečuje osobní a věcné potřeby KVOP a jejích zaměstnanců. Odpovídá vedoucímu KVOP za správu příslušné rozpočtové kapitoly a za dodržení závazných ukazatelů státního rozpočtu. V čele odboru je vedoucí odboru, který odpovídá za veškerou jeho činnost, řídí vedoucí oddělení a samostatných referátů odboru a je současně zástupcem vedoucího KVOP.⁶⁰

Sekretariát vedoucího KVOP zajišťuje administrativní podporu činnosti vedoucího KVOP a odboru vnitřní správy. Má z hlediska řízení postavení referátu a je přímo podřízen vedoucímu KVOP.⁶¹

Útvar interního auditu je zřízen za účelem nezávislého a objektivního přezkoumávání všech činností, pracovních postupů, řídicích a kontrolních systémů KVOP. Vyhledává, identifikuje a hodnotí rizika spojená s činností KVOP jako organizační složky státu a účetní jednotky. Je přímo podřízen vedoucímu KVOP.⁶²

KVOP má vlastní samostatnou kapitolu ve státním rozpočtu. Samostatná kapitola KVOP ve státním rozpočtu má působit jako jistá záruka nezávislosti, existuje tak přímé napojení KVOP na státní rozpočet.⁶³

2.2.2 Rozpočet Kanceláře

Jak už jsem zmiňovala výše, výdaje na činnost VOP a KVOP jsou hrazeny ze samostatné kapitoly státního rozpočtu.⁶⁴

⁵⁹ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

⁶³ SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

Jen těžko šlo odhadovat finanční dosah, protože s institucí podobného typu nebyly v ČR zkušenosti. Předpokládalo se, že výdaje státního rozpočtu nepřesáhnou 30 milionů korun a počáteční zřizovací výdaje se odhadovaly na 20 milionů korun.⁶⁵

Tabulka 1: Rozpočet Kanceláře VOP, [6-9]

<i>Rok</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
<i>Schválený rozpočet (v tis. Kč)</i>	80 872	78 639	78 920	80 823	88 579	94 363
<i>Skutečně čerpáno (v %)</i>	82,42	78,44	75,7	76	76	81

Tabulka představuje schválený rozpočet, který předpokládal výdaje v různé výši v letech 2002 – 2007. Schválený rozpočet většinou předpokládal výdaje přibližně kolem 80 mil. Kč. Větší nárůst výdajů byl v roce 2006, což souvisí s rozšířením působnosti VOP. Druhý řádek tabulky uvádí, kolik procent bylo skutečně vyčerpáno. Je vidět, že skutečné čerpání se pohybovalo kolem 80%, úspora byla vrácena do státního rozpočtu.

Personální situace

Tabulka 2 : Personální údaje o KVOP, zdroj[6-9]

<i>Rok</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
<i>Počet zaměstnanců</i>	86	88	89	86	91	100	99

Počet zaměstnanců uvedený v tabulce vychází vždy ze stavu k 31.12 daného roku. Dá se říct, že počet zaměstnanců s výjimkou roku 2004 neustále roste. Větší nárůst byl zaznamenán v roce 2006. V tomto roce došlo k rozšíření působnosti VOP o provádění systematických návštěv míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě. Toto si vyžádalo přijetí nových zaměstnanců.

⁶⁴ § 26 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁶⁵ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

Původně se předpokládalo, že celkový počet zaměstnanců nepřevyší 40.⁶⁶ Jak je vidět z tabulky, odhad se opět nepotvrdil. Skutečný počet zaměstnanců je oproti původním odhadům více než dvojnásobný.

2.2.3 Struktura podnětů

Právo obrátit se na VOP s písemným podnětem ve věci, která patří do jeho působnosti má každý.⁶⁷

Podnět nesmí být podroben úřední kontrole.⁶⁸

Podnět nepodléhá poplatku.⁶⁹

Podněty lze VOP podávat třemi způsoby. První způsob podání podnětu je písemně. Stěžovatelé mohou tedy podat podnět buď dopisem nebo na vytištěném formuláři podnětu, který je k dispozici na webových stránkách VOP, na adresu sídla VOP.⁷⁰

Druhý způsob, jak podat podnět VOP je elektronickou poštou. Toto je možné učinit i bez elektronického podpisu e- mailem nebo pomocí elektronické podatelny.⁷¹

Třetí možnou cestou, jak podat podnět je přijít osobně do podatelny KVOP nebo osobně do protokolu. Protokol se stěžovatelem sepíše právník KVOP.⁷²

Náležitosti podnětu :

Podnět musí obsahovat čtyři nejdůležitější body. Prvním je vylíčení podstatných okolností věci, včetně sdělení, zda věc byla předložena také jinému státnímu orgánu, popřípadě s jakým výsledkem.⁷³

⁶⁶ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

⁶⁷ § 10 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁶⁸ § 10 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁶⁹ § 10 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁷⁰ *Týniště nad Orlicí* [online]. 14.5.2008 [cit. 2008-05-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.tyniste.cz/?page=jak-se-obracet-na-verejneho-ochrance-prav>>.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

Druhou věcí, kterou podnět musí obsahovat je označení úřadu, kterého se podnět týká, popřípadě jméno a příjmení nebo jiné údaje o totožnosti osoby, již se podnět týká.⁷⁴

Další nezbytnou náležitostí podnět je doklad o tom, že úřad, jehož se podnět týká, byl neúspěšně vyzván k nápravě.⁷⁵

V neposlední řadě je nutné uvést jméno, příjmení a bydliště toho kdo podnět podává. Pokud podnět podává právnická osoba, je nutné uvést název, sídlo a osoby oprávněné jejím jménem jednat.⁷⁶

Tabulka 3 : Struktura a počet podnětů k VOP, zdroj [6-9]

<i>Oblast/Rok</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
<i>Pozemkové právo a restituce</i>	537	305	236	215	179	189	181
<i>Zdravotnictví a péče o zdraví</i>	106	71	141	221	238	286	289
<i>Sociální zabezpečení</i>	463	393	436	393	540	719	862
<i>Stavby a regionální rozvoj</i>	355	325	274	369	346	428	392
<i>Daně, poplatky a cla</i>	203	179	149	159	173	161	136
<i>Ochrana životního prostředí</i>	101	74	67	78	91	78	86
<i>Ochrana práv dětí, mládeže a rodiny</i>	132	109	92	105	118	182	143
<i>Armáda, policie a vězeňství</i>	329	159	170	184	244	291	297
<i>Věci cizinců</i>	130	126	88	88	92	86	82
<i>Vnitřní správa</i>	45	55	62	69	77	114	90
<i>Státní správa soudnictví</i>	342	287	308	242	254	347	308

⁷³ § 11 odst. 1a) zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁷⁴ § 11 odst. 1b) zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁷⁵ § 11 odst. 1c) zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁷⁶ § 11 odst. 1d) zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

<i>Doprava a spoje</i>	55	51	70	85	97	213	195
<i>Správní trestání a ochrana dle § 5 ObčZ</i>	93	111	92	101	131	136	159
<i>Správa na úseku zaměstnanosti a práce</i>	43	41	51	72	66	83	101
<i>Dohled nad samosprávou, právo na informace</i>	28	24	21	28	18	30	20
<i>Ostatní nezařazené obory</i>	319	591	178	168	152	189	177
<i>Celkem v působnosti</i>	2 988	2 901	2 435	2 577	2 816	3 532	3 518
<i>Celkem mimo působnost</i>	2 713	2 467	1 986	1 838	2 123	2 914	2 544
CELKEM	5 701	5 368	4 421	4 415	4 939	6 446	6 062

Informace o struktuře podnětů jsou čerpány ze zpráv KVOP od roku 2004 do roku 2007. Z tabulky je vidět, že v prvním roce fungování Kanceláře bylo vyřízeno 5 701 podnětů, z toho téměř polovina byla mimo působnost VOP. To se dá zdůvodnit tak, že VOP fungoval první rok a lidé neměli přesnou představu o tom co je a není v jeho působnosti. V letech 2002 – 2004 se počet podaných podnětů snižoval, jak rostla informovanost lidí o VOP klesal i počet podaných podnětů mimo působnost VOP. K mírnému nárůstu podnětů došlo v roce 2005, v roce 2006 došlo k prudkému nárůstu podnětů, zejména podnětů z oblasti sociálního zabezpečení a dopravy a spojů. To se dá přisuzovat změně legislativy v příslušných oblastech tomto období.

Struktura podnětů v jednotlivých letech je graficky znázorněna v příloze P II.

V roce 2007 bylo podáno celkem 6 062 podnětů. Z tohoto počtu navštívilo KVOP osobně 1 492 stěžovatelů, 730 podalo podnět ústně do protokolu. Rok od roku narůstá počet podání elektronickou formou, v roce 2007 to bylo 1258 podnětů.⁷⁷

V roce 2007 zahájil VOP celkem 704 šetření, svého oprávnění zahájit šetření vlastní iniciativy využil ve 33 případech. Většinou se VOP o nesprávném postupu úřadů dozvěděl z médií.⁷⁸

⁷⁷ Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2007. Brno : PRINT MATULA s.r.o, 2008. 91 s. ISBN 978-80-210-4560-6.

Z celkového počtu podnětů v roce 2007 bylo 1 476 odloženo. Důvodem pro odložení byl především nedostatek působnosti. V menší míře se potom jednalo o odložení z důvodu nedoplnění náležitostí podnětu anebo pro zjevnou neopodstatněnost.⁷⁹

V roce 2007 bylo 3 774 podnětů objasněno. V těchto případech poskytoval VOP stěžovatelům především právní radu, jak by měly dále postupovat při ochraně svých práv. VOP v určitých případech vyřídil podnět formou objasnění s tím, že problém stěžovatele není ojedinělý a že na základě obdobných podnětů zahájil VOP ve věci obecnější šetření z vlastní iniciativy.⁸⁰

VOP ukončil v roce 2007 celkem 754 šetření. V 312 případech nezjistil VOP v postupu úřadu pochybení, naopak ve 420 případech bylo konstatováno pochybení úřadu.⁸¹

Z 420 případů, ve kterých bylo konstatováno pochybení úřadu v naprosté většině z nich (v 357) úřad sám napravil svá pochybení poté, co VOP vydal zprávu o šetření. Pouze v 51 případech úřad svá pochybení nenapravitel a VOP musel vydat závěrečné stanovisko, jehož součástí byl návrh opatření k nápravě (pochybení úřadu bylo tedy napraveno až na základě závěrečného stanoviska). V pouhých 12 případech úřad svá pochybení nenapravitel ani po vydání závěrečného stanoviska a ochránce proto využil sankčního oprávnění a o pochybení úřadu vyrozuměl nadřízený úřad a informoval veřejnost. V 61 případech stěžovatelé vzali svůj podnět zpět.⁸²

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2007*. Brno : PRINT MATULA s.r.o, 2008. 91 s. ISBN 978-80-210-4560-6.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Tamtéž.

3 PRAVOMOCI A PŮSOBNOST VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

Ve třetí kapitole se budu věnovat pravomocím a působnosti veřejného ochránce práv. Nejdříve popíšu obecné pravomoci veřejného ochránce práv, pak se budu věnovat zvláštním pravomocím VOP. Protože VOP může navrhnout opatření k nápravě a nemůže orgány veřejné moci k nápravě donutit, dalo by se hovořit spíše o oprávněních VOP než o pravomocích. Dále se budu v této kapitole věnovat tomu, jak VOP vyřizuje podněty fyzických a právnických osob. Ve druhé části této kapitoly se budu věnovat působnosti VOP, kterou jsem rozdělila na věcnou a osobní.

3.1 Pravomoci veřejného ochránce práv

Aby mohl VOP efektivně vykonávat svá šetření, musí disponovat potřebnými „vyšetřovacími“ oprávněními vůči úřadům, která mu ovšem nedovolují do činnosti úřadů zasahovat. Bez těchto oprávnění by instituce ztrácela smysl.⁸³

Stejná vyšetřovací oprávnění jako VOP má i zástupkyně VOP nebo jiný pověřený zaměstnanec KVOP.⁸⁴

VOP je oprávněn vstupovat do všech prostor úřadů a provádět tam šetření. Vstupovat do prostor úřadů a provádět šetření však může pouze s vědomím vedoucích úřadů. Vstoupit do prostor úřadů a provést tam šetření může VOP i bez předchozího upozornění. Šetření VOP spočívá v nahlížení do spisů, dále může VOP klást otázky jednotlivým zaměstnancům úřadů, VOP může také rozmlouvat s osobami umístěnými v zařízeních podle § 1 odst. 2 zákona o VOP, a to bez přítomnosti jiných osob.⁸⁵

V přístupu k potřebným spisům a informacím neplatí pro VOP žádná omezení. VOP provádí šetření bez předchozího upozornění, ale s vědomím vedoucího úřadu – v praxi to znamená, že

⁸³ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ § 15 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

VOP při vstupu do úřadu musí kontaktovat vedoucího úřadu nebo jeho zástupce, nejedná se však o souhlas ke vstupu.⁸⁶

VOP může čerpat podklady i z jiných zdrojů jako například z odborného tisku, denního tisku nebo oficiálních stanovisek.⁸⁷

V jednodušších věcech, kdy není potřeba provádět šetření a kontaktovat úřady, bude stačit například vysvětlení stěžovateli, VOP může celou věc operativně vyřešit telefonem.⁸⁸

Úřady mají také své povinnosti vůči VOP, jsou povinny na žádost VOP a ve lhůtě jím stanovené poskytnout informace a vysvětlení, předložit spisy a jiné písemnosti, sdělit písemně stanovisko ke skutkovým a právním otázkám, provést důkazy, které VOP navrhne a provést úkony dozoru, k nimž jsou podle zákona oprávněny a které ochránce navrhne.⁸⁹

VOP je oprávněn být přítomen při ústním jednání a provádění důkazů úřady a klást přítomným osobám otázky.⁹⁰

Pro účely šetření zproští na žádost VOP osoba k tomu oprávněná podle zvláštního zákona jednotlivé zaměstnance úřadu mlčenlivosti, je – li jím zvláštním zákonem uložena. Není – li zvláštním zákonem stanoveno, kdo je osobou oprávněnou zprostit povinnosti mlčenlivosti, zproští zaměstnance úřadu mlčenlivosti vedoucí úřadu. Pokud má být mlčenlivosti zproštěn vedoucí úřadu, mlčenlivosti ho zproští vedoucí úřadu jemu nadřízeného. Není – li takového úřadu, zproští vedoucího úřadu mlčenlivosti předseda vlády. Pro účely šetření podle zákona o VOP se vůči VOP nelze dovolávat povinnosti mlčenlivosti uložené smlouvou.⁹¹

⁸⁶ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ § 15 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁹⁰ § 15 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁹¹ § 15 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

Otázka zproštění mlčenlivosti vyvolává debaty, protože řada zákonů úředníkům mlčenlivost ukládá. Bez možnosti požádat o zproštění mlčenlivosti by šetření VOP mohlo být problematické.⁹²

V současné době probíhá legislativní proces ve věci tzv. antidiskriminačního zákona, který má nově ochránci svěřit výkon působnosti ve věcech práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací.⁹³

3.1.1 Zvláštní oprávnění a povinnosti veřejného ochránce práv

Zvláštní oprávnění a povinnosti VOP upravuje třetí část zákona o VOP v paragrafech 22, 23 a 24.

VOP je oprávněn doporučit vydání, změnu nebo zrušení právního nebo vnitřního předpisu. Doporučení podává úřadu, jehož působnosti se týká. Jedná – li se o nařízení nebo usnesení vlády nebo zákon, podává VOP doporučení vládě.⁹⁴

Tím, že VOP upozorňuje na nedostatky v právních předpisech plní významnou funkci vazby mezi mocí zákonodárnou a výkonnou.⁹⁵

Další povinností VOP je podávat každoročně do 31. března Poslanecké sněmovně souhrnnou písemnou zprávu o své činnosti za uplynulý rok. Souhrnná zpráva o činnosti je sněmovní publikací. Zprávu současně zasílá Senátu, prezidentu republiky, vládě a ministerstvům a jiným správním úřadům s působností pro celé území státu. Tuto zprávu VOP vhodným způsobem zveřejňuje.⁹⁶

V souhrnné zprávě o činnosti VOP zevšeobecňuje poznatky, které získá při své činnosti a definuje příčiny nepříznivého stavu a nespokojenosti občanů. Tím zákonodárci signalizuje nedo-

⁹² SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

⁹³ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2007*. Brno : PRINT MATULA s.r.o, 2008. 91 s. ISBN 978-80-210-4560-6.

⁹⁴ § 22 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁹⁵ HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno, 2002. s. 42-49.

⁹⁶ § 23 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

statky, které je třeba řešit. Proto je zevšeobecnění získaných poznatků a signalizace výsledků VOP Parlamentu jedním z nejdůležitějších úkolů VOP.⁹⁷

VOP soustavně seznamuje veřejnost se svou činností podle tohoto zákona a s poznatky, které z jeho činnosti vyplynuly.⁹⁸

Povinnost informovat veřejnost VOP naplňuje v několika navzájem se doplňujících rovinách. Pořádá pravidelné a mimořádné tiskové konference, informuje veřejnost prostřednictvím veřejnoprávní televize i televizí soukromých, ČTK, denního odborného tisku, přednáškové činnosti, besed, individuálních informačních a poradenských aktivit, a samozřejmě prezentuje aktuální informace na vlastních webových stránkách.⁹⁹

Novinářům bylo v průběhu roku 2007 poskytnuto 40 tiskových zpráv a prohlášení. V rámci osvětové činnosti zahájil VOP vydávání sborníků stanovisek, jejichž cílem je pomoci občanům i úřadům orientovat se v dané problematice. Česká televize začala v září 2007 vysílat třetí řadu cyklu „Případ pro ombudsmana“. Vzhledem k vysoké sledovanosti pořadu a velkému ohlasu se začíná připravovat již čtvrtá řada tohoto cyklu.¹⁰⁰

3.1.2 Vyřizování podnětů fyzických a právnických osob

VOP je činný zejména na základě podnětů fyzických a právnických osob, ale nejsou vyloučeny ani podněty obcí či krajů. VOP však může začít vyšetřovat i z vlastní iniciativy. Podněty jsou VOP podávány buď přímo, nebo VOP podnět postoupí poslanci, senátoři, Poslanecká sněmovna nebo Senát.¹⁰¹

⁹⁷ HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. 2002. s. 42-49.

⁹⁸ § 23 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

⁹⁹ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹⁰⁰ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2007*. Brno : PRINT MATULA s.r.o, 2008. 91 s. ISBN 978-80-210-4560-6.

¹⁰¹ HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. 2002. s. 42-49.

Neobsahuje – li podnět stanovené náležitosti (viz kapitola 2.2.3 – Struktura podnětů) a není – li ve stanovené lhůtě doplněn, může jej VOP odložit. VOP podnět také odloží v případě, že věc, které se podnět týká nespadá do jeho působnosti nebo se netýká osoby, která jej podala. Dále může VOP podnět odložit, když je zjevně neopodstatněný nebo v případě, že od právní moci rozhodnutí nebo od opatření či události, kterých se podnět týká, uplynula v den doručení podnětu doba delší jednoho roku. Podnět může být také odložen, jestliže věc, které se podnět týká, je projednávána soudem nebo již byla soudem rozhodnuta, nebo jde-li o podnět ve věci, která již byla VOP přešetřena a opakovaný podnět nepřináší nové skutečnosti. O odložení podnětu a o důvodech jeho odložení musí být stěžovatel vždy písemně vyrozuměn.¹⁰²

Může se stát, že podnět, který VOP přijde je podle svého obsahu opravným prostředkem podle předpisů o řízení ve věcech správních nebo soudních, žalobou nebo opravným prostředkem ve správním soudnictví anebo ústavní stížností. V tomto případě o tom VOP neprodleně vyrozumí stěžovatele a poučí jej o správném postupu. Pokud je šetření zahájeno, je o tom taktéž stěžovatel písemně vyrozuměn.¹⁰³

VOP není stanovena žádná lhůta, ve které musí dokončit šetření. Pokud VOP nezjistí porušení právních předpisů ani jiná pochybení, vyrozumí o tom písemně úřad i stěžovatele. Pokud VOP zjistí porušení právních předpisů nebo jiná pochybení, vyzve úřad, aby se k jeho zjištění ve lhůtě 30 dnů vyjádřil. Když úřad v této lhůtě sdělí VOP, že provedl nebo provádí opatření k nápravě a VOP shledá tato opatření dostatečnými, vyrozumí o tom stěžovatele i úřad. Činnost VOP v této věci je v tomto případě ukončena.¹⁰⁴

Pokud se úřad ke zjištění VOP v dané lhůtě nevyjádří, sdělí VOP úřadu písemně po marném uplynutí lhůty nebo po doručení vyjádření úřadu své závěrečné stanovisko, jehož součástí je i návrh opatření k nápravě. Návrhem opatření k nápravě může být například zahájení řízení o přezkoumání rozhodnutí, úkonu nebo postupu úřadu, pokud je lze zahájit z úřední moci (např. přezkum rozhodnutí mimo odvolací řízení, nařízení obnovy řízení) nebo provedení úkonů k odstranění nečinnosti. Dalším možným opatřením k nápravě je zahájení disciplinárního nebo obdobného řízení. V rámci návrhu opatření k nápravě může být zahájeno stíhání pro trestný

¹⁰² HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. 2002. s. 42-49.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž.

čin, přestupek nebo jiný správní delikt. Opatřením k nápravě může být také poskytnutí náhrady škody nebo uplatnění nároku na náhradu škody.¹⁰⁵

VOP může navrhnout také provedení i jiných opatření, která podle jeho názoru povedou k nápravě. Úřad, kterému bylo provedení nápravných opatření navrženo, je povinen do 30 dnů od doručení závěrečného stanoviska VOP sdělit, jaká opatření k nápravě provedl. Jestliže úřad tuto povinnost nesplní nebo jsou-li opatření, která provedl, podle názoru VOP nedostatečná, vyrozumí VOP nadřízený úřad, a není-li takového úřadu, vyrozumí vládu.¹⁰⁶ Vedle oznámení nadřízenému orgánu je jedinou sankcí v případě selhání účinku vesměs pouze doporučujících opatření k nápravě při zjištění pochybení v jednání úřadu možnost VOP informovat veřejnost.¹⁰⁷ Nesmí však veřejnosti sdělit utajované skutečnosti a údaje o totožnosti stěžovatele a zaměstnanců úřadu.¹⁰⁸

Na závěr bych pravomoci VOP shrnula tak, že jejich rozsah je standardní, podobný je i u institucí ombudsmanského typu v zahraničí. Na rozdíl od zahraničních úprav chybí sankce za nedostatečnou součinnost, v naší české úpravě VOP se za sankci považuje zveřejnění zprávy o nevstřícném jednání.¹⁰⁹

Přestože VOP nepřísluší žádná oprávnění ukládat za porušení právních předpisů sankce jako např. pořádkové pokuty může jeho existence působit preventivně. Každý úřad i úředník, vykonávající státní správu si musí být při jejím výkonu vědomi, že se mohou dostat do situace, kdy budou nuceni své postupy zdůvodňovat a obhájit.¹¹⁰

¹⁰⁵ HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. 2002. s. 42-49.

¹⁰⁶ *Ministerstvo vnitra - časopis veřejná správa* [online]. 2000 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2000/0046/46pri12.html>>.

¹⁰⁷ HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. 2002. s. 42-49.

¹⁰⁸ *Ministerstvo vnitra - časopis veřejná správa* [online]. 2000 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2000/0046/46pri12.html>>.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. 2002. s. 42-49.

3.2 Působnost veřejného ochránce práv

3.2.1 Působnost věcná

V ČR existuje klasický model ombudsmana. Věcná působnost klasického ombudsmana spočívala v dohledu nad dodržováním zákonů a ostatních právních předpisů a plnění povinností státními úředníky. Postupem času se ombudsman okrajově věnuje také ochraně základních lidských práv. Působnost klasického ombudsmana se v průběhu 70. – 90. let minulého století mění, nemusí být omezena jen na orgány veřejné správy, ale může se vztahovat i na jiné subjekty. Navíc není omezen na nezákonné či nesprávné jednání správy, ale orientuje se i na zkoumání porušování základních práv a svobod.¹¹¹ Otázka ochrany lidských práv ale spadá především pod ochranu Ústavního soudu.¹¹²

Věcnou působnost českého VOP vymezuje § 1 zákona o VOP, kde se uvádí, že VOP působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v zákoně o VOP, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a principům dobré správy. VOP působí rovněž k ochraně osob před nečinností úřadů a ostatních institucí vymezených zákonem o VOP. Tímto přispívá k ochraně základních práv a svobod.¹¹³

Ve vymezení působnosti VOP byly použity hned dva pojmy, které nejsou zákonem nijak blíže vymezeny, a to principy demokratického právního státu a neurčitý pojem dobrá správa.

Nejprve se podívejme na pojem principy demokratického právního státu. ČR je za demokratický právní stát označena Ústavou. Zakotvení základních principů demokratického právního státu je obsaženo v ustanoveních Ústavy (čl. 2, odst. 3, 4) a Listiny (čl. 2, odst. 2, 3). V demokratickém právním státě tedy na jedné straně může každý činit vše, co není zákonem zakázáno a nesmí být nucen činit to, co mu zákon neukládá, na straně druhé pak státní moc je

¹¹¹ MACHAČ, Martin. *Veřejný ochránce práv v ČR a SR*. 2006/2007. 84 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce.

¹¹² SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹¹³ § 1 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

možno uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.¹¹⁴

Dále byl v zákoně o VOP použit neurčitý pojem dobrá správa. V literatuře se spíše než s pojem dobrá správa setkáváme s vymezením pojmu špatná správa. Pod špatnou správou rozumíme zdržování, nedostatečné prošetření věci, hrubost, hloupost, neefektivnost nebo porušování práv odsouzených, nacházejících se ve výkonu trestu odnětí svobody.¹¹⁵

VOP se otázkou vymezení principů dobré správy zabýval podrobněji. V průběhu roku 2006 se rozhodl shrnout své dosavadní poznatky a diskutovat o nich s odbornou veřejností. Výsledkem snah VOP je deset principů dobré správy.

Prvním principem dobré správy je **soulad s právem**. Pod pojmem soulad s právem rozumíme, že úřad postupuje v souladu s právním řádem ČR jako celkem. Právní předpisy aplikuje v jejich vzájemné souvislosti. Tam, kde je výklad určitého právního ustanovení nejednoznačný, vykládá jej úřad podle jeho smyslu, přičemž respektuje zejména stanoviska nadřízeného úřadu a konstantní judikaturu soudů. Nadřízený úřad na žádost podřízeného úřadu poskytne své jednoznačné a srozumitelné právní stanovisko k řešení určitého právního problému.¹¹⁶

Druhým principem dobré správy je podle VOP **nestrannost**. Nestranný úředník přistupuje ke všem osobám ve stejné situaci stejně a nečiní žádné neodůvodněné rozdíly v zacházení s nimi, přitom respektuje princip přiměřenosti. Úředník se snaží oprostit ode všech předsudků, zachovávat politickou i náboženskou neutralitu a nezavdává žádnou příčinu k pochybnostem o své nepodjatosti. Pokud se rozhodne nepřihlížet k vyjádření či požadavku některé osoby, vždy takový postup odůvodní. Stížnost osoby na určitého úředníka řeší zásadně jiný úředník než ten, proti kterému stížnost směřuje.¹¹⁷

¹¹⁴ MACHAČ, Martin. *Veřejný ochránce práv v ČR a SR*. 2006/2007. 84 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce.

¹¹⁵ SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹¹⁶ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹¹⁷ Tamtéž.

Včasnost je třetím principem dobré správy. Včasnost znamená, že úřad vyřídí každé podání osoby v rozumném a přiměřeném čase bez zbytečných průtahů. Jestliže si vyřízení vyžádá delší dobu, než je obvyklé, úřad o tom osobu vždy vyrozumí, přičemž uvede důvody prodlevy a předpokládaný termín, kdy bude podání vyřízeno. Pokud může mít rozhodnutí úřadu vliv na výsledek jiného řízení, snaží se úřad rozhodnout ještě před ukončením tohoto souvisejícího řízení. O svém postupu ve věci uvědomí včas úřady, pro které je výsledek jeho řízení důležitý. U řízení zahajovaných z vlastního podnětu zahájí úřad řízení bezodkladně, jakmile se dozví o důvodu pro jeho zahájení, a dokončí ho v takovém čase, aby bylo dosaženo jeho účelu.¹¹⁸

Čtvrtý princip dobré správy tvoří **předvídatelnost**. Předvídatelnost znamená, že úřad naplňuje legitimní očekávání osob a rozhoduje shodně s tím, jak rozhodoval obdobné případy v minulosti nebo jak rozhoduje obdobné případy nadřízený úřad. Pokud se od své dosavadní praxe v konkrétním případě odchýlí, výslovně to uvede v rozhodnutí a tento postup odůvodní. V obdobných případech používá úřad obdobné postupy a při užití správního uvážení se drží předem stanovených obecných měřítek. Při změně obecných pravidel úřad takovou změnu s dostatečným předstihem přiměřeným způsobem zveřejní a vytvoří předpoklady pro hladký přechod k novým pravidlům. Nejvýznamnější závěry a poznatky ze své činnosti úřad zveřejňuje.¹¹⁹

Pátým principem dobré správy je **presvědčivost**. Pod přesvědčivostí si můžeme představit, že úředník při řízení poskytuje osobě přiměřené informace o zjištěných skutečnostech a o jejích povinnostech vůči úřadu a informuje ji o postupu úřadu tak, aby osoba plně pochopila účel řízení, orientovala se v jeho průběhu a mohla využívat svá procesní práva. Úřední dokumenty určené osobám jsou psány jednoduchým a jasným jazykem, aby jim osoby snadno porozuměly.¹²⁰

V pořadí šestým principem dobré správy je **přiměřenost**. Přiměřenost znamená, že úřad zasahuje do práv a oprávněných zájmů osob jen tam, kde je to nutné k dosažení účelu řízení a pouze v nezbytné míře. Úřad zohledňuje při uplatňování svých pravomocí mimořádnou situaci určité osoby tak, aby jeho postup vůči ní nebyl nepřiměřeně tvrdý. Po osobách požaduje pouze

¹¹⁸ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

takovou míru součinnosti, která je k dosažení účelu řízení nezbytná. Ke splnění uložených povinností stanovuje osobám s ohledem na jejich osobní poměry přiměřenou lhůtu zahrnující i čas potřebný na přípravu k plnění nově uložených povinností. V zájmu racionality výkonu správy uplatňuje úřad zákony způsobem, který nevede k absurdním výsledkům a odpovídá cílům sledovaným zákonodárcem.¹²¹

Sedmým principem dobré správy je **efektivnost**. Efektivní úřad usiluje o komplexní řešení věcí. Jestliže některý odbor nebo organizační jednotka úřadu obdrží od osoby podání, které jí nepřísluší řešit, postoupí toto podání věcně příslušné části úřadu a osobu o tom informuje. Pokud věc řeší souběžně několik odborů nebo organizačních jednotek téhož úřadu nebo několik různých úřadů, zjišťují vzájemně informace o svém postupu, předávají si je a společně tento postup koordinují. Každý úřad je ve své činnosti důsledný a usiluje o skutečné, nikoliv pouze formální vyřešení celé věci.¹²²

Odpovědnost je osmým principem dobré správy, který VOP definoval. Odpovědnost znamená že úřad se nevyhýbá posouzení otázky nebo přijetí rozhodnutí ve věci, která spadá do jeho působnosti. V případě, že úřad udělá chybu, jasně a výslovně tuto chybu přizná, písemně se za ni osobě omluví a neodkladně přijme účinná opatření k nápravě, popřípadě osobu poučí o možnosti žádat o náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.¹²³

Předposledním principem dobré správy je **otevřenost**. Tento princip dobré správy říká, že úřad umožní osobám nahlížet do všech úředních dokumentů a pořizovat si jejich kopie. Úřad také pečlivě dodržuje spisový pořádek, takže je schopen jednotlivé dokumenty vyhledat. Přístup osob k úředním dokumentům omezí úřad pouze do té míry, jakou vyžaduje ochrana osobních údajů, soukromí, oprávněných zájmů jiných osob, utajovaných informací, obchodních tajemství nebo jiné zákonné limity. Poplatek za zpřístupnění úředních dokumentů či pořízení jejich kopií stanovuje úřad tak, aby tím nezabraňoval osobám v získání informací o činnosti úřadu.¹²⁴

¹²¹ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

Posledním, desátým principem dobré správy je **vstřícnost**. Každý úředník by měl být vstřícný, to znamená měl by se chovat k osobám s respektem a zdvořilostí a také by měl být korektní vůči jiným úředníkům.¹²⁵

Vše by se dalo shrnout tak, že VOP by se měl především zabývat přehliživým nebo liknavým jednáním, arogancí a nezdvořilostí úředníků, neodůvodněnými průtahy a špatným výkladem záměru zákonodárce.¹²⁶

3.2.2 Působnost osobní

Osobní působnost VOP se podle § 1 zákona o VOP vztahuje na ministerstva a jiné správní úřady s působností pro celé území státu, správní úřady jim podléhající, Českou národní banku, pokud působí jako správní úřad, Radu pro rozhlasové a televizní vysílání, orgány územních samosprávných celků při výkonu státní správy, a není – li dále stanoveno jinak na Policii České republiky, Armádu České republiky, Hradní stráž, Vězeňskou službu České republiky. Dále se působnost VOP vztahuje také na zařízení, v nichž se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova, ochranné léčení a na veřejné zdravotní pojišťovny.¹²⁷

Jak bylo uvedeno výše, vztahuje se působnost VOP na ministerstva a jiné ústřední správní úřady. Ministerstva a jiné ústřední správní orgány vymezuje kompetenční zákon. Mezi úřady s působností pro celé území státu podle tohoto zákona patří například Český statistický úřad, Český báňský úřad, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a další.¹²⁸

V zahraničních úpravách VOP bývá většinou zřízen zvlášť VOP „ústřední“ a několik VOP „místních“. V ČR všechny úkoly plní jeden ústřední VOP. Problémem je, že ČR je specifická velkým počtem obcí, má jich něco přes šest tisíc a z tohoto důvodu by zřízení místního VOP v ČR podle mě nemuselo být šťastné.

¹²⁵ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹²⁶ SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹²⁷ § 1 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

¹²⁸ SLÁDEČEK, V. *Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

Přesto někteří autoři preferují vytvoření místních VOP, kteří budou znalí místních poměrů a ústřednímu VOP by ponechali oblast ústřední správy.¹²⁹

V některých státech má VOP rozšířenou působnost i na oblast samosprávy. K rozšíření působnosti VOP na oblast samosprávy je třeba postupovat obezřetně, protože samospráva má Ústavou garantovanou nezávislost.¹³⁰

1. ledna 2006 vstoupila v účinnost novela zákona o VOP, která rozšířila působnost VOP na oblast pravidelných a soustavných kontrol zařízení, v nichž jsou umístěny osoby omezené na svobodě.¹³¹

Této otázce se věnuje § 1 zákona o VOP, který říká, že VOP provádí systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě buď veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči. Cílem těchto systematicky prováděných návštěv je posílení ochrany těchto osob před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením.¹³²

Dosavadní činnost VOP, která byla zaměřená především na vyřizování individuálních stížností na činnost, popřípadě nečinnost orgánů státní správy, tak byla rozšířena o povinnost vykonávat systematické preventivní návštěvy všech míst a zařízení, kde jsou nebo mohou být umístěny osoby omezené na svobodě. Tato činnost VOP nespočívá v řešení individuálních podnětů, ale probíhá podle předem stanoveného plánu. Jde o povinnost vyplývající pro Českou republiku z mezinárodně-právních závazků, především z Opčního protokolu k Úmluvě OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.¹³³

¹²⁹ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹³⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. Teoretické problémy působnosti ombudsmana, jeho působení ve vztahu k jiným orgánům a institucím. In *Působení ombudsmana v demokratické společnosti*. 2003. s. 3-15.

¹³¹ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹³² § 1 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

¹³³ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2008 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/cinnost/ochrana.php>>.

V roce 2007 na rozdíl od minulého roku 2006 probíhaly všechny návštěvy neohlášeně. VOP narazil na zajímavý poznatek, a sice mnohdy při nepřítomnosti ředitele nebyl personál schopen říct, kdo vedoucího pracovníka zastupuje.¹³⁴

V první polovině roku 2007 byly provedeny návštěvy v 27 domovech pro seniory, ve druhém pololetí byla navštívena dvě přijímací azylová střediska a poté probíhaly tzv. následné návštěvy zařízení, jejichž cílem bylo zjistit, jakým způsobem jsou realizována opatření, která VOP navrhl v minulém roce.¹³⁵

Působnost VOP se podle § 1 zákona o VOP ještě vztahuje na zařízení, ve kterých se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova anebo ochranné léčení. Působnost VOP se vztahuje také na další místa, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí, zejména policejní cely, zařízení pro zajištění cizinců a azylová zařízení. Na místa, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě v důsledku závislosti na poskytované péči, zejména ústavy sociální péče a jiná zařízení poskytující obdobnou péči, zdravotnická zařízení a zařízení sociálně – právní ochrany dětí se taktéž vztahuje působnost VOP.¹³⁶

Některé instituce jsou naopak z působnosti VOP vyňaty. Konkrétně se působnost VOP nevztahuje na Parlament, prezidenta republiky a vládu, na Nejvyšší kontrolní úřad, na zpravodajské služby České republiky, na orgány činné v trestním řízení, státní zastupitelství a na soudy, s výjimkou orgánů správy státního zastupitelství a státní správy soudů.¹³⁷

Vláda je z působnosti VOP vyjmuta jako celek. Znamená to, že jednotlivých ministrů se vynětí z působnosti VOP netýká.¹³⁸

Vláda je z působnosti VOP vyloučena proto, že se jedná o kolegiální orgán, který je složen na základě výsledku voleb.¹³⁹

¹³⁴ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978–80–210–4259–9.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ § 1 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

¹³⁷ § 1 odst. 5 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

¹³⁸ SLÁDEČEK, Vladimír. Teoretické problémy působnosti ombudsmana, jeho působení ve vztahu k jiným orgánům a institucím. In *Působení ombudsmana v demokratické společnosti*. 2003. s. 3-15.

Ostatní instituce vyjmenované výše, na něž se působnost VOP nevztahuje jsou vyňaté z jeho dohledu proto, že náplň jejichž práce netvoří výkon veřejné správy, resp. správní činnosti vyvíjející jen omezeně.¹⁴⁰

Nepovažuje se za vhodné, aby se působnost VOP vztahovala na státní zastupitelství, neboť jeho činnost není výkonem veřejné správy, ale specifickou činností zejména v oblasti trestní – nemůže spadat do působnosti VOP, protože by mohlo dojít k narušení trojdílné dělby státní moci.¹⁴¹

VOP není oprávněn zasahovat do činnosti a rozhodování úřadů a zařízení jinak, než stanoví zákon.¹⁴²

Celkově by se k působnosti VOP dalo říct, že přesahuje otázky porušení práva. VOP by se měl zabývat posuzováním chyb a správnosti postupů správních úřadů i z jiných hledisek než ryze právních.¹⁴³ Vyskytují se názory, že by se měl VOP pokoušet překračovat okruh své působnosti (v dobrém slova smyslu), aby pomáhal lidem. To ale v rámci demokratického právního státu nepřipadá v úvahu.¹⁴⁴

VOP se může pokoušet o rozšíření své působnosti. Hrozí zde ale nebezpečí že okruh věcí, kterými by se VOP zabýval byl vymezen příliš široce. To by vyžadovalo větší „aparát“ – z VOP by se stal málo operativní úřad, tvořený anonymní byrokracií, proti které má bojovat.¹⁴⁵

¹³⁹ Tamtéž.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

¹⁴² § 1 odst. 6 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. Teoretické problémy působnosti ombudsmana, jeho působení ve vztahu k jiným orgánům a institucím. In *Působení ombudsmana v demokratické společnosti*. 2003. s. 3-15.

¹⁴⁵ Tamtéž.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 KASUISTIKA

Ve čtvrté kapitole provedu kasuistiku na vybraném případě z praxe VOP. Kasuistika je intenzivní metoda studia jednotlivého případu s důrazem na utříděný celkový pohled.¹⁴⁶

S účinností od 1.7.2006 byla přijata novela zákona o provozu na pozemních komunikacích. Tato novela v kombinaci se zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích začala v praxi působit nemalé problémy. Jednalo se o to, že pro dopravní přestupky, při nichž byla způsobena škoda nad 50 000 Kč nebo došlo ke zranění či usmrcení osoby byla stanovena pokuta v rozmezí 25 000 – 50 000 Kč. Ukázalo se, že výklad tohoto ustanovení vede v praxi k absurdním situacím, jak ukazuje i případ, kterým se budu ve své práci zabývat. V zákoně totiž nebylo výslovně uvedeno jestli osobou, k jejímuž zranění při nehodě dojde musí být jiná osoba než ta, která nehodu způsobila.¹⁴⁷

4.1 Popis případu

Pan Zdeněk Jedlička byl pravomocně uznán vinným z přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. h) zákona o přestupcích. Tohoto přestupku se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích způsobí porušením zvláštního předpisu dopravní nehodu, při které dojde k usmrcení nebo zranění osoby.¹⁴⁸

Sedmdesátiletý pan Jedlička způsobil dopravní nehodu tím, že jel na cyklistickém kole nahlásit na Policii ČR v Otrokovicích krádež osobního automobilu, při tom narazil do osobního automobilu jedoucího před ním. Automobil, do kterého viník nehody narazil byl velmi málo poškozen a jedinou zraněnou osobou byl pouze viník nehody, který byl s rozbitou hlavou odvezen na pohotovost.¹⁴⁹

¹⁴⁶ *Slovník cizích slov* [online]. 14.5.2008 [cit. 2008-05-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.slovník-cizich-slov.cz/?q=kasuistika&typ=0>>.

¹⁴⁷ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 12.5.2008 [cit. 2008-05-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/dokumenty/hledej.php?oblast=213&doc=1138>>.

¹⁴⁸ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹⁴⁹ Tamtéž.

Případ nejdříve řešil MÚ v Otrokovicích, který mohl uložit viníkovi dopravní nehody pokutu v rozmezí 25 000 – 50 000 Kč. Nakonec mu byla uložena nejnižší možná pokuta, tedy 25 000 Kč. MÚ toto rozhodnutí zdůvodňuje tím, že může rozhodovat pouze podle platných zákonů a nemůže dělat výjimky.¹⁵⁰

Krajský úřad Zlínského kraje vedl řízení o odvolání a dospěl k tomu, že MÚ v Otrokovicích nepochybil. Rozhodnutí MÚ v Otrokovicích tedy potvrdil a odvolání zamítl.¹⁵¹

Obviněný nesouhlasil s výší udělené pokuty, a proto se obrátil na VOP.¹⁵²

Uvedený případ není ojedinělý, podle Ministerstva dopravy bylo podobně potrestáno zhruba 700 lidí.¹⁵³

4.2 Role veřejného ochránce práv v tomto případě

V tomto případě se jednalo o podnět fyzické osoby, který byl adresován přímo VOP. Protože se podnět týkal rozhodnutí, musel k němu být přiložen jeho stejnopis. Poté, co do KVOP dorazil tento podnět se všemi potřebnými náležitostmi, musel VOP určit, zda podnět spadá do jeho působnosti. V tomto případě spadal, nebyl proto důvod pro odložení podnětu. Podnět nebyl ani opravným prostředkem, VOP tedy mohl zahájit ve věci šetření a písemně o tom stěžovatele vyrozumět.

Úřady poskytly VOP na jeho žádost informace a vysvětlení, předložily VOP spisy a sdělily písemně svá stanoviska ke skutkovým a právním otázkám.

Šetřením VOP zjistil pochybení jak MÚ v Otrokovicích, tak Krajského úřadu Zlínského kraje. Krajský úřad ZK se bránil tím, že musí dodržovat platné zákony a pokud je v zákoně uvedeno „pokud dojde k usmrcení nebo zranění osoby“, k čemuž také došlo nezbyvá Krajskému úřadu nic jiného než to respektovat. Nicméně Krajský úřad si byl vědom toho, že pokud jedinou zra-

¹⁵⁰ Česká televize [online]. 7.4.2008 [cit. 2008-05-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/10169761487-pripad-pro-ombudsmana/308295350180328-07.04.2008-12:30.html>>.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Tamtéž.

něnou osobou byl pouze stěžovatel, je zmiňované ustanovení zákona vadné a vede k absurdnímu výkladu, proto udělil nejvyšší možnou pokutu, tedy 25 000 Kč.¹⁵⁴

Krajský úřad ZK žádné opatření k nápravě neprovedl. Po uplynutí lhůty, kterou měl Krajský úřad na to, aby se k zjištění VOP vyjádřil, VOP sdělil své závěrečné stanovisko písemně, součástí tohoto stanoviska musí být i návrh opatření k nápravě. V tomto případě se VOP, vzhledem k odlišnému názoru na otázku odpovědnosti viníka za způsobenou dopravní nehodu, obrátil na ministra dopravy s podnětem k přezkumnému řízení.¹⁵⁵

VOP o tomto případě informoval veřejnost, a to zveřejněním případu v Souhrnné zprávě o činnosti VOP za rok 2006 a v cyklu České televize „Případ pro ombudsmana“.

Ve zmíněném případě působil VOP k ochraně osob před jednáním úřadů (MÚ Otrokovice a Krajský úřad ZK), protože toto jednání neodpovídalo principům dobré správy. Konkrétně se jednalo o nerespektování zásady přiměřenosti. V souladu s touto zásadou by měly úřady uplatňovat zákony způsobem, který odpovídá cíli sledovanému zákonodárcem. Úmyslem zákonodárce jistě nebylo, aby člověk, který zraní pouze sám sebe musel platit tak vysokou pokutu. Podle přesvědčení VOP výklad zákona použitý MÚ v Otrokovicích a Krajským úřadem ZK vede k absurdním výsledkům v praxi, jak ukazuje tento případ.¹⁵⁶

4.3 Zdůvodnění veřejného ochránce práv a návrhy na zlepšení

VOP požadoval, aby provinění zmíněného cyklisty bylo klasifikováno podle § 22 odst. 1 písm. l) zákona o přestupcích a ne podle písmena h) téhož zákona. Znamenalo by to snížení pokuty v rozmezí mezi 1 500 – 2 500 Kč. VOP má za to, že v daném případě byl nesprávně interpretován zákon kdy se MÚ v Otrokovicích, jakož i nadřízený Krajský úřad Zlínského kraje v řízení o odvolání omezily na jeho gramatický výklad, podle něhož je „osobou“ i ten, kdo způsobil dopravní nehodu. Podle VOP újma způsobená na zdraví pachatele nepředstavuje vyš-

¹⁵⁴ *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno - Kraví Hora : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ *Česká televize* [online]. 7.4.2008 [cit. 2008-05-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/10169761487-pripad-pro-ombudsmana/30829535018032807.04.2008-12:30.html>>.

ší společenskou nebezpečnost a neodůvodňuje uložení tak vysoké sankce, neboť v takovém případě výše ukládané sankce neodpovídá společenské nebezpečnosti provinění pachatele přestupku.¹⁵⁷

VOP s použitím dalších výkladových metod dospěl k závěru, že vysoká sankce ukládaná za tento přestupek představuje postih pachatele přestupku za to, že kromě vlastního porušení pravidel bezpečnosti provozu zranil či usmrtil někoho dalšího kromě sebe (jinou osobu).¹⁵⁸

Podle názoru VOP by jazyková formulace skutkové podstaty přestupku neměla bránit logickému výkladu. Ten, kdo zákon aplikuje by měl mít možnost připsat použitému legislativnímu výrazu „osoby“ význam „jiné osoby“.¹⁵⁹

Ze stanoviska VOP k tomuto případu vyplývá závěr, že ten, kdo zákon aplikuje vyloží tento zákon v souladu se zdravým rozumem. Jestliže se objeví nedostatek, jako v tomto případě legislativní chyba, je možné tento nedostatek překlentout výkladem a tím se vyhnout vzniku absurdních situací v praxi. Použití gramatického výkladu by znamenalo, že správní orgány by musely trestat i mrtvého, kdyby při nehodě zahynul, což je nesmysl.¹⁶⁰

Na základě tohoto případu navrhoval VOP plošnou amnestii. Amnestii by mohla vyhlásit vláda na některá přestupková řízení. Nakonec z plošné amnestie sešlo z prostého důvodu – důsledky amnestie by byly vidět v záznamu o evidenci přestupků, ale věci do původního stavu by nevrátily.¹⁶¹

V tomto případě došlo k selhání jak legislativy tím, že v textu zákona chybělo slovo „jinému“, tak i státní správy tím, že se úřady omezily pouze na gramatický výklad zákona a úředníci ne-

¹⁵⁷ *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 12.5.2008 [cit. 2008-05-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/dokumenty/hledej.php?oblast=213&doc=1138>>.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ *Česká televize* [online]. 7.4.2008 [cit. 2008-05-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/10169761487-pripad-pro-ombudsmana/30829535018032807.04.2008-12:30.html>>.

byli ochotni vyložit zákon ve prospěch občanů tak, aby sankce za přešůpek byla přiměřená samotnému provinění.¹⁶²

Tento případ je názornou ukázkou toho, že VOP zjistil, že ustanovení zákona dělá v praxi problémy a upozornil na to zákonodárce. Tímto potvrdil, že hraje důležitou roli zprostředkovatele mezi mocí zákonodárnou a občany. I díky zásluze VOP bylo problematické ustanovení zákona změněno, po poslední novele do něj bylo přidáno slovo „jinému“ a zní takto : Přestupku se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích porušením zvláštního právního předpisu způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví. Ostatní viníci dopravní nehody (ti, kdo poruší právní předpisy, případně zraní pouze sebe) mohou být trestáni za přešůpek proti bezpečnosti provozu podle § 22 odst. 1 písm. l) pokutou od 1 500 – 2 500 Kč.¹⁶³

4.4 Vlastní názor na případ

Myslím si, že na uvedeném případě je názorně vidět, jak je VOP důležitý a potřebný. Kdyby v ČR neexistoval VOP, k podobným případům by docházelo a nikdo by se nezabýval tím, že ukládání tak vysokých pokut, pokud osoba zraní pouze sama sebe, je nepřiměřené. To by vedlo k tomu, že by ve společnosti rostla nespokojenost s veřejnou správou.

Podle mě kamenem úrazu v tomto případě byl špatně formulovaný zákon. Zákonodárci si zřejmě neuvědomili, že když dají do zákona větu „kdo způsobí zranění osobě“ může být potrestán i ten, kdo zraní jenom sám sebe. To jim ale podle mě nelze mít za zlé, protože asi logicky předpokládali, že když někdo zraní sám sebe tak za to trestán nebude. Myslím si, že je potřeba trestat vysokými pokutami ty účastníky silničního provozu, kteří představují vysoké nebezpečí pro ostatní a ohrožují je. Výše zmíněný cyklista ale podle mě není nebezpečný pro ostatní účastníky silničního provozu a tak vysoký trest si skutečně nezaslouží.

MÚ v Otrokovicích a poté i Krajský úřad ZK si zákon vyložily tak, že potrestaly pána, který zranil jen sám sebe. Přestože jim bylo jasné, že výše pokuty je nepřiměřená, potresta-

¹⁶² *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 12.5.2008 [cit. 2008-05-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/dokumenty/hledej.php?oblast=213&doc=1138>>.

¹⁶³ Tamtéž.

ly viníka pokutou 25 000 Kč. To jim podle mě také nelze tak úplně vyčítat, protože se musí řídit platnými zákony.

V situaci, kdy si úřady byly vědomy absurdní situace, která vznikla tím, že dodržovaly platné zákony, do kterých se vloudila chyba v podobě špatné formulace, vstoupil do hry VOP. Ten řekl, že úřady nerespektovaly jeden z principů dobré správy, a to přiměřenost. To podle mě mimo jiné dokazuje, že principy dobré správy formulované VOP ještě jsou sice v praxi známé, ale nejsou moc dodržované.

Za jednu z nejdůležitějších pravomocí VOP já osobně považuji možnost upozorňovat na nedostatky v zákonech a navrhopvat jejich změny nebo úpravy. Této pravomoci VOP využil v tomto případě. VOP je tu od toho, aby se seznamoval s problémy obyčejných lidí s veřejnou správou, snažil se jim pomoci, pokud mu to zákon umožňuje. Důležitým úkolem je také upozornit zákonodárce na to, že určitý zákon dělá v praxi problémy a je třeba ho upravit. To se přesně stalo v uvedeném případě cyklisty, který zranil sám sebe.

Podle mě jsou názory VOP uznávané a myslím si, že i díky tomu, že se do případu vložil VOP bylo zmíněné špatné ustanovení zákona změněno a v budoucnu by již problémy způsobovat nemělo.

5 ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

V poslední kapitole se pokusím zhodnotit právní úpravu VOP, vyvodím závěr a nakonec se pokusím formulovat několik návrhů na zlepšení právní úpravy VOP.

Základním právním předpisem, který upravuje VOP je zákon č. 349/1999 Sb., o VOP. Tento zákon upravuje problematiku VOP celkem slušně. V nejdůležitějších bodech se zákon inspiroval ze zahraničních úprav různých modifikací institucí ombudsmanského typu. Většinou není dobré doslovné nebo velmi podobné přejímání právní úpravy ze zahraničí, ale VOP to podle mého názoru neuškodilo. Zahraniční úpravy, stejně jako ta česká vychází totiž ze stejného, původně švédského vzoru. Český VOP je založen na stejném principu jako zahraniční úpravy ombudsmana, není tedy důvod vymýšlet něco nového, nevyzkoušeného.

Nicméně za osm let fungování VOP v České republice se ukázalo, že se v zákoně vyskytují i nedostatky, které by bylo dobré odstranit.

První věcí, kterou osobně považuji za velký nedostatek je **nezakotvení VOP v Ústavě**. V první kapitole jsem uváděla výčet argumentů pro a proti ústavnímu zakotvení VOP, proto je nebudu na tomto místě opakovat. Já jsem pro zakotvení ombudsmana v Ústavě. Je sice pravdou, že VOP může úspěšně existovat i bez ústavního zakotvení. Funguje tak nejen český, ale i mnozí zahraniční ombudsmeni. Každopádně je častější zakotvení ombudsmana přímo v Ústavě. Myslím si, že důležité instituce ve státě by měly být zakotveny v Ústavě. VOP určitě za léta svého působení dokázal, že mezi důležité instituce bezpochyby patří. Tvrzení, že VOP narušuje systém dělby moci jsou mylná. Jedná se pouze o zefektivnění obvyklých kontrolních funkcí moci zákonodárné vůči moci výkonné.¹⁶⁴

Zakotvení VOP v Ústavě by posílilo vážnost a autoritu instituce. Proto bych navrhla, až tomu bude nakloněná politická situace, zkusit prosadit ústavní zakotvení VOP. Mohlo by to být provedeno podobným způsobem jako například na Slovensku, kdy by Ústava stručně definovala VOP a podrobněji by byl VOP upraven zvláštním zákonem. Kdyby přece

¹⁶⁴ SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.

jenom došlo k ústavnímu zakotvení VOP v ČR, nebyla by to výjimečná situace. Ombudsman se dočkal ústavního zakotvení po letech fungování na základě běžného zákona například u našich severních sousedů v Polsku.

Na druhou stranu, když vezmeme úvahu, kolik úsilí bylo třeba vynaložit, aby byl zákon o VOP vůbec přijat jenom jako běžný zákon, můžeme být rádi, že v ČR VOP máme. Ke změně Ústavy by bylo třeba souhlasu třípětinové většiny a obávám se, že při tehdejších rozložení politických sil by takový návrh schválen nebyl.

Dále jsem se ve své práci zabývala **způsobem volby VOP**. Zavedený systém, kdy po dvou kandidátech navrhuje prezident republiky a Senát se mě zdá být poměrně komplikovaný. Hlavním účelem tohoto systému je zaručit nezávislost a rozmanitost kandidátů a z tohoto důvodu bych ho považovala za vhodný.

VOP sídlí stejně jako Ústavní soud v Brně. Myslím si, že by bylo vhodnější kdyby bylo **sídlo VOP** v Praze, kde mají sídlo všechna ministerstva a spousta jiných úřadů, se kterými se VOP dostává často do kontaktu a komunikuje s nimi. Nemyslím si ale, že by bylo účelné VOP v současné době ani v budoucnosti přestěhovat do Prahy. Po osmi letech fungování VOP je zažitě, že sídlí v Brně a kromě toho zde má vybudované své zázemí. Případné stěhování by znamenalo pouze zbytečné náklady navíc, které by se daly použít jinde a účelněji.

VOP může být zvolen pouze na dvě bezprostředně po sobě jdoucí **funkční období**. To je podle mého názoru správné. Pokud se stane, že bude VOP zvolen dvakrát po sobě, znamená to funkční období dvanácti let. Myslím si, že po takové dlouhé době je nutná změna. Nebylo by pro instituci VOP dobré, kdyby tuto funkci vykonávala stále stejná osoba, byť by svoji funkci vykonávala dobře.

Myslím si, že nedostatkem zákona o VOP je, že právnické vzdělání není podmínkou výkonu funkce VOP. Nedovedu si představit, že by takové množství podnětů z různých oblastí mohl vykonávat někdo, kdo má jiné než právnické vzdělání. Práce VOP je náročná, pro výkon této funkce je potřeba mít odborné znalosti, zkušenosti a vyžaduje rozhled a orientaci v zákonech. Z tohoto důvodu bych navrhla další změnu zákona o VOP, a sice ke stávajícím podmínkám výkonu funkce VOP přidat **požadavek na právnické vzdělání**.

Co se týká **KVOP**, působí na mě dojmem, že se jedná o poměrně malou a sympatickou kancelář. Nejde o žádný velký úřad se spoustou odborů a oddělení a nepřehlednou struktu-

rou. Ocenila bych neformálnost KVOP a přitom efektivnost s jakou pracuje. Jediné co bych KVOP vytkla je, že některé povinnosti poradce VOP se překrývají se sekretariátem VOP (například v oblasti mediální politiky). Navrhovala bych změnu v organizační struktuře a poradce VOP bych zařadila do sekretariátu VOP.

Rozpočet KVOP je proti původním odhadům větší než se čekalo. Odhadovalo se, že KVOP bude hospodařit se třiceti miliony korun ročně, schválený rozpočet na rok 2007 byl oproti původním odhadům trojnásobný. Dá se to částečně zdůvodnit tím, že s institucí podobného typu nebyly v ČR zkušenosti, a tak byl odhad zkreslený a jak se později ukázalo, nereálný. Nejedná se rozhodně o zanedbatelnou částku ze státního rozpočtu, ale na druhou stranu si nemyslím že to jsou vyhozené peníze. Nejen proto, že činnost KVOP a vůbec existenci VOP považuji za důležitou a prospěšnou, ale také proto, že si myslím, že Kancelář VOP neplýtvá zbytečně penězi. Každoročně se skutečné čerpání prostředků ze státního rozpočtu pohybuje kolem 80% a přebytek je vrácen do státního rozpočtu. Na druhé straně je pravdou, že schválený rozpočet se v posledních pěti letech neustále navyšuje. Navýšení v roce 2006 bylo důsledkem rozšíření působnosti VOP. Podle mého mínění by rozpočet na další roky už neměl narůstat takovým tempem jak za poslední tři roky a měl by se ustálit. I z tohoto důvodu bych nenavrhovala další rozšíření působnosti VOP, o čemž se ještě zmíním níže.

U personální situace se také značně liší odhad od skutečnosti. Předpoklad počítal se čtyřiceti zaměstnanci, v roce 2007 KVOP zaměstnávala devadesát devět lidí. I přesto si myslím, že necelá stovka zaměstnanců není mnoho. Z tohoto počtu se přímo vyřizování podnětů a provádění systematických návštěv míst, kde se nachází osoby omezené na svobodě zabývalo sedmdesát zaměstnanců. Na každého zaměstnance tedy připadalo zhruba padesát podnětů ročně.

Další věcí, kterou bych vyzdvihla je jednoduchost podání podnětu. Mezi náležitosti podnětu patří skutečně jen ty nejdůležitější věci. Podnět nemá žádné složité náležitosti, není třeba vyplňovat několikastránkové složité formuláře a v neposlední řadě je jistě výhodou, že podnět lze podat i elektronickou poštou. Z těchto důvodů si myslím, že podat podnět k VOP je tak jednoduché že to může učinit opravdu každý. To považuji opravdu za důležité, neboť i toto může podle mě přispívat ke zmírnění nespokojenosti občanů s veřejnou správou.

Nelíbí se mi, že i po osmi letech působení VOP přichází stále hodně podnětů mimo působnost VOP. Může za tím být špatná informovanost veřejnosti. Dalším možným důvodem může být to, že lidé vědí, že se na VOP obrací s věcí mimo jeho působnost, ale přesto věří, že jim VOP nějak pomůže nebo poradí. Myslím si, že v informování veřejnosti o činnosti VOP hodně pomáhá cyklus případů pro ombudsmana, který běží v České televizi. Dále by nebylo špatné, kdyby VOP pořádal více besed s občany.

Ve své práci jsem se zabývala také pravomocemi VOP. Z tohoto pohledu nemá instituce VOP obdoby. VOP nemůže ukládat žádné sankce v podobě peněžitých pokut, přesto budí respekt. Jediné sankce, které může VOP uložit je informování nadřízeného úřadu a informování veřejnosti. Myslím si, že účelem VOP není pokutovat úřady za jejich pochybení, cílem je hlavně náprava pochybení a k tomuto účelu pravomoci, kterými VOP disponuje postačují.

Dále bych chtěla zmínit, že v souvislosti s probíhajícím legislativním procesem se plánuje svěřit VOP nový výkon působnosti ve věcech práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací. Protože zastávám názor, že VOP by měl působit pouze v oblasti, která se týká veřejné správy, **nenavrhovala bych rozšíření působnosti** tímto směrem. Myslím si, že diskriminace a rovné zacházení nejsou oblasti, kterými by se měl VOP zabývat. Podle mě stačí, že do VOP provádí systematické návštěvy míst, kde se nacházejí osoby omezené na svobodě. Kdyby byla působnost VOP rozšířena na oblast diskriminace a rovného zacházení, znamenalo by to nutnost přijmout nové zaměstnance, bylo by potřeba dalšího navýšení rozpočtu KVOP. Toto všechno by směřovalo k tomu, že KVOP by se pomalu, ale jistě stávala velkým úřadem a ztrácela by na své neformálnosti. Samozřejmě otázku diskriminace a rovného zacházení bych nepodceňovala, navrhovala bych najít jiný úřad, který by byl pro výkon působnosti v této oblasti vhodnější.

Myslím si, že je určitě dobře, že ochránce může zbavit zaměstnance úřadu mlčenlivosti pro účely jeho šetření. Kdyby neměl tuto pravomoc, mohlo by se stávat, že úředníci by vědomě nechtěli vypovídat a vymlouvali by se na to, že povinnost mlčenlivosti mají stanovenou zákonem.

Za jednu z nejdůležitějších pravomocí VOP považuji možnost doporučit změnu, zrušení nebo vydání právního předpisu. Ochránce se ve své každodenní praxi setkává se zákony, které komplikují lidem život a které by bylo třeba přepracovat. Někdy naopak zjistí, že určitou oblast by bylo třeba upravit zákonem a může doporučit vydání právního předpisu. Podle mého názoru je

VOP důležitým prostředníkem mezi lidmi na jedné straně a Poslaneckou sněmovnou na straně druhé.

Dále bych ocenila, že VOP může zahájit šetření z vlastní iniciativy. Je to výhodné, pokud se ochránce dozví například z tisku o věci, kterou by měl prošetřit, nemusí čekat až někdo jiný podá podnět, ale může začít vyšetřovat ihned.

Další věcí, která se mě líbí je práce s podněty. Konkrétně když se ochránce setká s věcí, která nespadá do jeho působnosti, poučí stěžovatele o dalším postupu. Poskytnutím právní rady může stěžovateli ušetřit řadu starostí. Na druhou stranu by mohlo docházet ke zneužívání VOP. Lidé by mohli posílat ochránci vědomě podněty, které nespadají do jeho působnosti, aby dostali právní radu zdarma.

VOP se věnuje okrajově ochraně lidských práv. Nemyslím si, že by to bylo na škodu, ale hlavním úkolem VOP je podle mě kontrola veřejné správy a tak by to mělo zůstat. Nelíbí se mě, že VOP má od 1.ledna 2006 povinnost provádět pravidelné a soustavné kontroly zařízení, ve kterých se nacházejí osoby omezené na svobodě. Připadá mě, že povinnost soustavně kontrolovat tato zařízení vyplývala České republice z Opčního protokolu k Úmluvě OSN a nevědělo se, komu tuto povinnost svěřit, tak byl vybrán VOP. Nemyslím si, že je to pro VOP dobře, jsem zastáncem názoru, že VOP by měl dohlížet na dodržování zákonů a plnění povinností úředníky.

V některých zemích bývá zřízení takzvaný místní ombudsman. Nemyslím si, že by bylo vhodné zřídit v ČR místní ombudsmany. Za prvé by se tím podle mě instituce VOP tříštila a ztrácela by na své neformálnosti, za druhé si myslím, že ČR je svou rozlohou příliš malá a jeden centrální ombudsman stačí.

ZÁVĚR

Během psaní mé bakalářské práce jsem získala spoustu užitečných informací a načerpala hodně nových poznatků o VOP. Téma mě zaujalo do té míry, že když se mě naskytla možnost zúčastnit se besedy se současným VOP Otakarem Motejlem ani na okamžik jsem neváhala. Očekávala jsem že se beseda bude točit více kolem činnosti VOP a osobních postřehů z praxe VOP. Tomuto problému sice bylo věnováno jen málo času, což mě trochu zklamalo, ale Otakar Motejl na mě působil dojmem vzdělaného člověka na svém místě.

Myslím si, že i jeho osobnost do značné míry pomohla instituci VOP k tomu, aby byla veřejností vnímána kladně a přispěla ke zdomácnění VOP v českém právním řádu.

V období před přijetím zákona č. 349/1999 Sb., o VOP se řešila otázka, zda je vhodné VOP v ČR zřídit. Bylo hodně těch, co prosazovali zřízení VOP, na druhou stranu se našlo i hodně odpůrců této instituce, kteří argumentovali tím, že se jedná o instituci drahou a nepotřebnou. V současné době působí VOP již osm let a nebála bych se říct, že je dobře, že VOP byl nakonec zřízen. VOP se dostal do povědomí lidí a je brán jako něco běžného a samozřejmého.

Lidé se na VOP denně obracejí s nejrůznějšími podněty, což je podle mě jasným důkazem potřeby a užitečnosti instituce VOP. Činnost VOP je významná i tím, že přispívá k větší spokojenosti občanů s veřejnou správou. To je jistě významný úkol zvláště v českém prostředí, kde se mi zdá, že stále přetrvává nedůvěra ve veřejnou správu a nespokojenost s její činností.

Celkově na mě instituce VOP působí neformálním dojmem. Přitom je činnost VOP rychlá, bez zbytečných průtahů a výsledky činnosti VOP a jeho Kanceláře jsou vidět.

Na instituci VOP je mi také sympatické, že se VOP těší vážnosti a není brán na lehkou váhu navzdory tomu, že nemá v pravomoci žádné sankce v pravém slova smyslu. Myslím tím, že nemůže udělovat pokuty. Možnou sankcí za neuposlechnutí doporučení VOP je informování nadřízeného úřadu a informování veřejnosti.

Občané se na VOP obracejí často s poslední nadějí, když se marně dovolávají svých práv nebo se potýkají s nečinností úřadů. Úředníci samozřejmě nejsou neomylní a jejich rozhodnutí nemusí být správné nebo v souladu s principy dobré správy. Na porušení principů dobré správy ukazuje i případ cyklisty, který jsem uváděla v praktické části mé práce.

Po vstupu ČR do Evropské unie začaly ovlivňovat život českých občanů evropské instituce a orgány, které samozřejmě také nejsou neomylné. Jejich postupy a rozhodnutí nemusí být vždy v souladu s právem a principy dobré správy, popřípadě mohou porušovat lidská práva. Pro tyto případy byl zřízen evropský VOP. Vznikl o pět let dříve než jeho český kolega, tedy v roce

1995. S českým VOP má mnoho společného. V žádném případě ale neplatí, že by byl evropský VOP nadřazen tomu českému. Do činnosti českého VOP nemůže evropský VOP nijak zasahovat ani ji nijak ovlivňovat. U evropského VOP není možné si stěžovat na Soudní dvůr Soud prvního stupně a Soud pro veřejnou službu při výkonu soudní pravomoci. Podobně to funguje i u českého VOP, kdy jsou soudy z jeho působnosti vyňaty.

Po splnění všech zásad a cílů práce jsem dospěla k následujícímu závěru. VOP je instituce potřebná, stávající právní úprava VOP je slušná. V praktické části jsem se pokusila navrhnout náměty na změnu a možné vylepšení současné právní úpravy. Za zásadní body budoucích změn jsem vymezila dva body. Prvním je požadavek na zakotvení VOP v ústavě, druhým požadavkem je změna podmínek pro výkon funkce. Do stávající právní úpravy bych začlenila nutnost právnického vzdělání pro výkon funkce. Důvody pro tyto návrhy jsou uvedeny v příslušné kapitole mé práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HOUBOVÁ, Drahomíra. Veřejný ochránce práv v systému právních záruk zákonnosti v České republice. In *Postavenie ombudsmana v demokratickom a právnom štáte*. Bratislava, 2004. s. 70-79.
- [2] HRABCOVÁ, Dana. Několik úvah o činnosti veřejného ochránce práv v ČR. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno, 2002. s. 42-49.
- [3] MACHAČ, Martin. *Veřejný ochránce práv v ČR a SR*. 2006/2007. 84 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Diplomová práce.
- [4] SLÁDEČEK, Vladimír. Teoretické problémy působnosti ombudsmana, jeho působení ve vztahu k jiným orgánům a institucím. In *Působení ombudsmana v demokratické společnosti*. 2003. s. 3-15.
- [5] SLÁDEČEK, V. Zákon o Veřejném ochránci práv. Komentář. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2000, 168.s. ISBN 80-7179-445-7.
- [6] *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2004*. Brno : Vydavatelství MU, 2005. 116 s. ISBN 80-210-3668-0.
- [7] *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2005*. Brno : Vydavatelství MU, 2006. 102 s. ISBN 80-210-3964-7.
- [8] *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2006*. Brno : Vydavatelství MU, 2007. 117 s. ISBN 978-80-210-4259-9.
- [9] *Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2007*. Brno : PRINT MATULA s.r.o, 2008. 91 s. ISBN 978-80-210-4560-6.
- [10] ŠIMÍČEK, Vojtěch. Důvody ústavního zakotvení Veřejného ochránce práv. In *Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti*. Brno, 2002. s. 13-20.
- [11] *Moderní veřejná správa a ombudsman*. Sborník příspěvků přednesených na vědecké konferenci dne 15. června 2005. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 174 s. ISBN 80-210-3792-X

- [11] *Česká televize* [online]. 7.4.2008 [cit. 2008-05-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/10169761487-pripad-pro-ombudsmana/308295350180328-07.04.2008-12:30.html>>.
- [12] *Ministerstvo vnitra - časopis veřejná správa* [online]. 2000 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2000/0046/46pri12.html>>.
- [13] *Slovník cizích slov* [online]. 14.5.2008 [cit. 2008-05-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.slovník-cizich-slov.cz/?q=kazuistika&typ=0>>.
- [14] *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2001 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW:<<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/cinnost/zpravy.php&doc=46>>.
- [15] *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 10.10.2007 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/ombudsman/ochrance.php>>.
- [16] *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2008 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/cinnost/ochrana.php>>.
- [17] *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 2008 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.ochrance.cz/kancelar/index.php>>.
- [18] *Veřejný ochránce práv - ombudsman* [online]. 12.5.2008 [cit. 2008-05-13]. Dostupný z WWW:<<http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?back=/dokumenty/hledej.php?oblast=213&doc=1138>>.
- [19] *Vláda České republiky* [online]. 3.1.1996 [cit. 2008-04-12]. Dostupný z WWW: <http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/18C24A26D46D0AAFC12571B6006ED75A?OpenDocument>.
- [20] *Týniště nad Orlicí* [online]. 14.5.2008 [cit. 2008-05-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.tyniste.cz/?page=jak-se-obracet-na-verejneho-ochrance-prav>>.

Právní předpisy

- [21] Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv
- [22] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika.

KVO Kancelář veřejného ochránce práv.

P

MÚ Městský úřad.

VOP Veřejný ochránce práv.

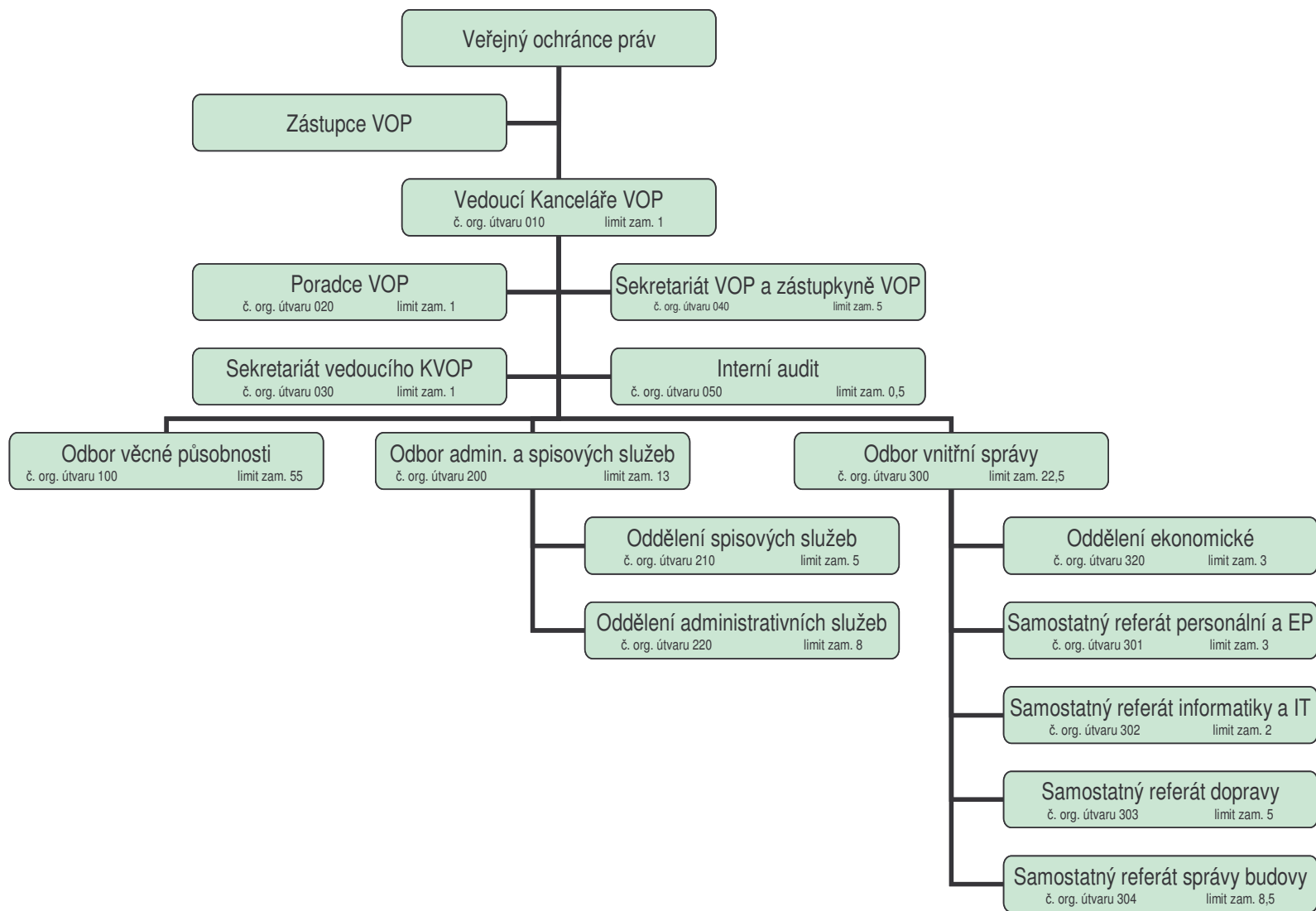
ZK Zlínský kraj.

SEZNAM TABULEK

Tab.1 Rozpočet KVOP	23
Tab.2 Personální údaje o KVOP	23
Tab.3 Struktura a počet podniků k VOP	25

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I : Organizační struktura kanceláře VOP	61
Příloha II : Přijaté podněty v působnosti v jednotlivých letech dle oblastí	62

PŘÍLOHA II : PŘIJATÉ PODNĚTY V PŮSOBNOSTI V JEDNOTLIVÝCH LETECH DLE OBLASTÍ

